

ΥΠΝΟΙ ΚΑΙ ΟΝΕΙΡΑ

Εἶναι πολὺ ἀληθὲς ὅτι ὅσας ιδέας ἀποκτῆσει ὁ ἄνθρωπος παιδιόθεν, ταύτας ἔχει καὶ τὰς μᾶλλον μονίμους καὶ προσφιλεῖς εἰς αὐτόν. Διὰ τοῦτο ἀπαιτεῖται πολλὴ προσοχὴ ὥστε εἰς τὰ παιδιὰ νὰ μὴ ἐμφυτευθῶνται ιδέαι στρεβλαί. Ὅλαι αἱ προλήψεις αἱ ὁποῖαι ἐφέρον καὶ φέρουσι κακὰ ἀνυπολόγιστα εἰς τοὺς ἀνθρώπους ἐκ τούτου ἔχουσι τὴν ἀρχὴν των, διότι τίποτε ἄλλο δὲν εἶναι, εἰμὴ βαθέως ἐρριζωμένοι ἀπάται, ἀπὸ τὰς ὁποίας εἶναι πολὺ δύσκολον, ἂν ὄχι ἀδύνατον, νὰ ἐλευθερωθῇ τις ἀκολούθως. Τούτου ἕνεκα ὅστις θελήσῃ νὰ ἐκριζώσῃ αὐτὰς, ὅστις ἐπιχειρήσῃ νὰ δείξῃ τὴν σαθρότητά των, ὑποπίπτει εἰς τὴν δυσμένειαν τῶν ἐχόντων αὐτὰς καὶ κινδυνεύει καὶ αὐτὴν τὴν ζωὴν του ὅταν ἄνθρωποι πονηροὶ καὶ αἰσχροκερδεῖς χάριν ἰδιοτελείας τὰς τρέφουσι καὶ τὰς ἐκμεταλεύονται. Ἄλλ' ὅλαι αἱ ιδέαι, εἴτε ὀρθαί, εἴτε στρεβλαί δὲν εἶναι ἐπίσης εὐκρινεῖς εἰς τὸν ἄνθρωπον καὶ διὰ τοῦτο δὲν ριζόνοται ὅλαι ἐπίσης βαθέως. Αἱ μᾶλλον συγκεχυμένοι εἶναι καὶ αἱ μᾶλλον ἀστατοί. Τοιαύτη δὲ εἶναι καὶ ἡ ιδέα τὴν ὁποῖαν ἔχουσι περὶ τοῦ ὕπνου.

Τί εἶναι ὕπνος; Τὸ παιδίον τὸ ὁποῖον ἀκούει τὴν μητέρα του ἢ ἄλλην τινὰ ὅταν ναυαρίζῃ νὰ λέγῃ:

Ἕπνε που πέρνεις τὰ μικρὰ καὶ ἴπας καὶ τὰ ἡμερώνης
Πάρε καὶ τὸ παιδάκι μου κ' ἄμε σιργιάνησέ το
Σὲ περιβόλια κ' εὐμορφιάς καὶ πάλιν φέρεμέ το

νομίζει ὅτι ὁ ὕπνος εἶναι τις ἀόρατος ὁ ὁποῖος πέρνει τὸν ἄνθρωπον, τὸν πηγαίνει εἰς διάφορα μέρη καὶ τῷ δεικνύει ὅσα εἰς τὸ ὄνειρόν του βλέπει· ἀλλ' ἐπειδὴ θεωρεῖ τὸν κοιμώμενον παρόντα, ὅταν δὲ καὶ αὐτὸ πίπτῃ νὰ κοιμᾶται δὲν βλέπει κανένα νὰ τὸ πέρνῃ, ἀμφιβάλλει περὶ τοῦ τινὸς ἐκείνου καὶ οὕτω ἀποκτᾷ συγκεχυμένην περὶ τοῦ ὕπνου ιδέαν, καὶ τοι εἰς τὴν ὁμιλίαν του μανθάνει καὶ ἐξακολουθεῖ νὰ λέγῃ, «μ' ἐπῆρ' ὁ ὕπνος» καὶ τὰ τοιαῦτα.

Οἱ ἀρχαῖοι, οἵτινες ἐν τῇ ζωηρότητι τῆς φαντασίας των θεοποιούσιν τὰ πάντα, θεοποίησαν καὶ τὸν ὕπνον, γενεαλογήσαντες αὐτὸν υἱὸν τοῦ Ἐρέβου καὶ τῆς Νυκτός, κατοικοῦν-

τα εἰς σπήλαιον βαθύτατον παρὰ τὴν εἴσοδον τοῦ Ἄδου, ὅπου οὐδέποτε αἱ ἡλιακαὶ ἀκτῖνες φθάνουσιν. Ἦτο δὲ βασιλεὺς ὄλων τῶν ζώντων καὶ ἀδελφὸς τοῦ θανάτου, ἔχων καὶ ἄλλους ἀδελφούς τοὺς Ὀνειρούς καὶ υἱὸν τὸν Μορφέα. Μύθος φανερῶν τὴν συγκεχυμένην ιδέαν τὴν ὁποῖαν καὶ οἱ ἀρχαῖοι εἶχον περὶ τοῦ ὕπνου.

Ἄλλ' ἂν ἀφίσωμεν τὰ φαντασιώδη ταῦτα καὶ ἐξετάσωμεν τὸ πρᾶγμα βαθύτερον βλέπομεν ὅτι ὁ ὕπνος οὔτε ὄν τι ἀόρατον εἶναι, οὔτε θεὸς τις, ἀλλ' ἀπλῶς ἡ ἔλλειψις τῆς ἐγρηγόρσεως, ἀπαραλλάκτως ὅπως σκότος εἶναι ἡ ἔλλειψις τοῦ φωτός καὶ στασιμότης ἡ ἔλλειψις τῆς κινήσεως· καὶ διὰ νὰ σχηματίσωμεν ὀρθὴν περὶ αὐτοῦ ιδέαν ἀρκεῖ μόνον νὰ μάθωμεν πῶς κοιμώμεθα.

Αὐτὸς ὁ κοιμώμενος οὐδόλως εἰξεύρει πῶς μεταβαίνει ἐκ τῆς ἐγρηγόρσεως εἰς κατάστασιν ὕπνου. Ἄν ὅμως, ἡμεῖς ἐξυπνοὶ ὄντες, παρατηρήσωμεν τινὰ κοιμώμενον ἀμέσως βλέπομεν ὅτι ὄλον του τὸ σῶμα εὐρίσκεται εἰς κατάστασιν νάρκης. Καὶ πρῶτον τὰ αἰσθητήρια αὐτοῦ δὲν ἐργάζονται· οἱ ὀφθαλμοὶ εἶναι κεκλεισμένοι, ἂν δὲ καὶ ἀνοιγῶσι δὲν βλέπουσι τὰ ὠτά του δὲν ἀκούουσιν, ἡ ὄσφρησίς του, ἡ γεῦσίς του, ἡ ἀφή του εἶναι εἰς ἀργίαν. Δεύτερον ὄλα του τὰ μέλη τὰ ὁποῖα κινεῖ θεληματικῶς ὅταν ἦναι ἐξυπνος, τώρα μένουσιν ὡς νεκρὰ καὶ διὰ νὰ τὰ κινήσῃ πρέπει ἐν μέρει νὰ ἐξυπνήσῃ. Τρίτον ἡ ἀναπνοὴ του ἐξακολουθεῖ μὲν ἀλλ' ὄχι τόσον ταχεῖα ὅσον ὅταν ἦναι ἐξυπνος· προσέτι οἱ παλμοὶ τῆς καρδίας του δὲν ἔπαυσαν, τὸ ὁποῖον σημαίνει ὅτι ἡ τοῦ αἵματος κυκλοφορία ἐξακολουθεῖ γινομένη. Ἄν αὕτη παύση καὶ ὁ ὕπνος μεταβάλλεται εἰς θάνατον. Ἐπίσης δὲ οὐδὲ ἡ χώνευσις τῶν τροφῶν παύει. Ὁ πλαγαζῶν ἐνῶ πρῶτον δειπνεῖ, τὸ πρῶτ' ἐγείρεται πεινασμένος. Περὶ δὲ τοῦ νοῦ εἰξεύρωμεν ὅτι καὶ οὗτος διαρκοῦντος τοῦ ὕπνου ἀναπαύεται πῶς ὅμως καὶ ποῦ ὄλως διόλου ἀγνοοῦμεν,

Ἄν ἤδη θεωρήσωμεν τὸ πρᾶγμα ἐτι πλησιέστερον, ἂν ἔλθωμεν εἰς ἀνατομικὰς παρατηρήσεις, βλέπομεν πρῶτον ὅτι τὰ αἰσθητή-

ριά μας καὶ ὅλα τὰ μέρη τοῦ σώματός μας, ὅσα κινούμεν ὅταν θέλωμεν, διαπερῶνται ὑπὸ νεύρων καὶ κινούνται διὰ μύων, τοὺς ὁποίους ταῦτα τὰ νεῦρα θέτουσιν εἰς κίνησιν· τὰ νεῦρα ταῦτα κοινὸν κέντρον ἔχουσι τὸν ἐγκέφαλον· δεύτερον, ὅτι ἡ καρδία, οἱ πνεύμονες, τὰ ἔντερα καὶ ὅλοι οἱ ἐντὸς τοῦ σώματός μας ἐργαζόμενοι ἀδένες, τοὺς ὁποίους δὲν δυνάμεθα νὰ κινῶμεν κατὰ θέλησιν, ὑπέκουσιν εἰς ἄλλου εἶδους νεῦρα τὰ ὅποια δὲν ἔχουσι κέντρον των τὸν ἐγκέφαλον, ἀλλὰ συνεχονται μετὰ τοὺς μικροὺς μυελούς, τοὺς διεσπαρμένους καθ' ὅλον τὸ σῶμα, οἱ ὁποῖοι καὶ ὀνομάζονται γάγγλια· καὶ τρίτον ὅτι τὰ δύο ταῦτα νευρικά μας συστήματα εἶναι σχεδὸν ἀνεξάρτητα τὸ ἓν ἀπὸ τοῦ ἄλλου καὶ ἐπομένως δυνατὸν τὸ ἓν νὰ ἐργάζεται ὅταν τὸ ἄλλο ἡσυχάζῃ. Πάντα τὰ νεῦρα τοῦ πρώτου, τοῦ κυρίως νευρικοῦ μας συστήματος ἔχουσι τὴν ἀρχὴν των εἰς τὸ κοινὸν των κέντρον, τὸν ἐγκέφαλον, ἐκ τοῦ ὁποίου δίδονται πᾶσαι αἱ διαταγαὶ εἰς τὰ μέλη διὰ νὰ ἐκτελέσωσι τὰς διαφόρους των κινήσεις καὶ εἰς τὸν ὁποῖον μεταβιβάζονται διὰ τῶν αἰσθητηρίων πᾶσαι αἱ ἐκ τῶν ἔξω ἐντυπώσεις. Πῶς ὅμως γίνονται ταῦτα εἶναι εἰς ἡμᾶς κεκρυμμένον. Ἄνοιγω βιβλίον οἱ ὀφθαλμοὶ μου βλέπουσι τὰ ἐν αὐτῷ γράμματα, μεταβιβάζουσιν εἰς τὸν ἐγκέφαλόν μου τὰ σημεῖα· ἐκ τοῦ ἐγκεφάλου διὰ τῶν καταλλήλων νεύρων διατάσσονται τὰ τῆς φωνῆς ὄργανα νὰ ἀπαγγείλωσι τὰ σημαίνοντα. Διὰ τῶν δύο τούτων πράξεων ἀναγινώσκω. Τί ὁμως συμβαίνει μεταξύ τῶν ὀφθαλμῶν μου καὶ τοῦ ἐγκεφάλου; Τί μεταξύ τοῦ ἐγκεφάλου καὶ τοῦ νοῦ; Τί τέλος μεταξύ τοῦ κεντρικοῦ ἐκείνου ὄργανου καὶ τῶν ὀργάνων τῆς φωνῆς μου; Ἄγνοῶ. Τοῦτο δὲ ἐμὲ εἶναι μυστήριον, μυστήριον ὅμως τὸ ὁποῖον μοὶ φανερώνει ὅτι ὁ νοῦς κύριόν του ὄργανον ἔχει τὸν ἐγκέφαλον.

Μετὰ τὰ ὀλίγα ταῦτα ἐπανέλθωμεν εἰς τὸ θέμα μας. Κατὰ τοὺς τελευταίους χρόνους τινὲς ἐκ τῶν ἀληθῶς ἐπιστημόνων ἰατρῶν ἔλαβον εὐκαιρίαν νὰ παρατηρήσωσιν ὅτι τὴν ὥραν καθ' ἣν ὁ ἄνθρωπος κατακινάζεται ἀπὸ ὕπνου ὁ ἐγκέφαλός του ἀρχίζει νὰ γίνηται χλωμὸς καὶ νὰ σμικρύνηται, καὶ ὅσον ὁ ὕπνος γίνεται βαθύτερος τόσο καὶ ὁ ἐγκέφαλος περισσότερον σμικρύνεται καὶ χλωμιάζει, ὅταν δὲ πάλιν ὁ ἄνθρωπος ἐξυπνῇ τότε καὶ ὁ ἐγκέφαλος κοκκινίζει καὶ διαστέλλεται. Ἡ μεταβο-

λὴ αὕτη τοῦ ἐγκεφάλου ἔχει πολλὴν ὁμοίότητά καὶ ἀναλογίαν μετὰ τὴν μεταβολήν τὴν γενόμενὴν εἰς τὰς παρειὰς ὅταν αὗται χλωμιάζωσι καὶ μαραίνωνται καὶ ὅταν πάλιν κοκκινίζωσι καὶ γίνωνται ζωηραὶ· καθότι ἔχει καὶ τὴν αὐτὴν αἰτίαν. Τὸ αἷμα ἀνερχόμενον εἰς τὸ πρόσωπον κοκκινίζει καὶ διαστέλλει τὰς παρειὰς, ἀποσυρόμενον δὲ ἀφίνει αὐτὰς χλωμὰς καὶ μαραμένας. Οὕτω καὶ εἰς τὸν ἐγκέφαλον ὅταν εἰσρεύσῃ εἰς αὐτὸν αἷμα οὗτος γίνεται κόκκινος καὶ διαστέλλεται, ἀφοῦ δὲ τὸ αἷμα ἀποσυρθῇ μένει χλωμὸς καὶ συνεσταλμένος. Ὁ ἐγκέφαλος λοιπὸν ὡς ὄργανον σωματικὸν διὰ νὰ ἦναι ζωηρὸς καὶ νὰ ἐργάζεται ἀπαιτεῖ καὶ κατὰλληλὸν τινα ποσότητα αἵματος, ἄνευ τοῦ ὁποίου μένει μαραμένον καὶ γίνεται ἀργός. Ἐπεταὶ λοιπὸν ὅτι ἅμα τὸ αἷμα ἀποσυρθῇ ἀπὸ τὸν ἐγκέφαλον ἐπέρχεται ὕπνος, καὶ ἅμα τὸ αἷμα ἐπανερχεται εἰς αὐτὸν ὁ ὕπνος ἀποδιώκεται. Διὰ τοῦτο καὶ ὅταν αἰσθανώμεθα τὴν κεφαλὴν μας νὰ κτυπᾶ, τὸ ὁποῖον σημαίνει ὅτι ἔχει εἰς τὸν ἐγκέφαλον πολὺ αἷμα, ὅσον καὶ ἂν προσπαθῶμεν δὲν δυνάμεθα νὰ κοιμηθῶμεν. ὅταν δὲ κουρασθῶμεν, ἐπειδὴ τὸ αἷμα δὲν ἀνέρχεται εἰς αὐτὸν ὅσον ἀπαιτεῖται, νυστάζομεν· ἐπειδὴ δὲ καὶ ἡ κυκλοφορία τοῦ αἵματός μας δὲν ὑπόκειται εἰς τὸ νευρικὸν μας σύστημα, δι' οὗ ἐκτελοῦμεν τὰς θεληματικὰς κινήσεις, διὰ τοῦτο καὶ ὁ ὕπνος μας εἶναι ἀνεξάρτητος ἀπὸ τὴν θέλησίν μας. Ποσάκις θέλομεν νὰ κοιμηθῶμεν καὶ δὲν δυνάμεθα: ποσάκις δὲ πάλιν ἐπιθυμοῦμεν νὰ μείνωμεν ἐξυπνοὶ καὶ κυριεύομεθα ὑπὸ ὕπνου;

Πλὴν πῶς τὸ αἷμα ἀποσύρεται οὕτω περιοδικῶς ἀπὸ τὸν ἐγκέφαλον καὶ μᾶς κάμει νὰ κοιμώμεθα καὶ πάλιν εἰσέρχεται καὶ μᾶς ἀφυπνίζει;

Ὁ ὕπνος ὅταν ἐρχεται τοὺς κόπους ἀναστέλλει
καὶ φέρων τὴν ἐνίσχυσιν ἔτι τὰ κεκμηκότα μέλη
τὰ κάμει πάλιν ζωηρά.

Ἐν ὅσῳ διαμένομεν ἐξυπνοὶ αἱ διαφοροὶ κινήσεις μας ἐξαντλοῦσι τὰς δυνάμεις τοῦ σώματός μας, τὸ ὁποῖον διὰ νὰ διατηρηθῇ ὑγιὲς πρέπει νὰ ἀνακτᾶ πάλιν αὐτὰς. Διὰ νὰ ἀνακτηθῶσι λοιπὸν αἱ δυνάμεις ἀνάγκη πᾶσα αἱ μὲν ἐξαντλοῦσαι αὐτὰς κινήσεις νὰ παύσωσιν, αἱ δὲ ἀναζωπηροῦσαι αὐτὰς λειτουργίαι, ὁποῖαι εἶναι ἡ χώνευσις τῶν τροφῶν ἢ τοῦ αἵματος κυκλοφορία, καὶ ἡ θρέψις νὰ διατηρῶνται. Πρὸς ἐκτέλεσιν δὲ τούτου ὁ

πάνσοφος καὶ πανάγαθος Δημιουργὸς τὰς μὲν τελευταίας ταύτας λειτουργίας δὲν ὑπέταξεν ὑπὸ τὸ κυρίως νευρικὸν μας σύστημα, ἀλλ' ἔθεσεν αὐτὰς ὑπὸ ἰδιαιτέρον ἐν δὲ τῷ σώματι ἔθηκε θαυμαστὸν τινα καὶ ἀπλούστατον μηχανισμόν, δι' οὗ τὸ σκοπούμενον ἐπιτυγχάνεται. Τὸ αἷμα διὰ νὰ διαβιβάσθῃ εἰς ὅλα τὰ μέρη τοῦ σώματος διέρχεται διὰ τῶν ἀρτηριῶν, αἱ ὁποῖαι ὅσον ἀπομακρύνονται τῆς καρδίας τόσο διακλαδίζονται ἕωσθ' ἕως καταπτῶσι μικροσκοπικαί. Καὶ εἰς τὸν ἐγκέφαλον λοιπὸν διὰ τῶν ἀρτηριῶν ἀναβαίνει τὸ αἷμα. Πέριξ ὅμως τῶν ἀρτηριῶν τούτων ὁ θεὸς ἔθεσε σειρὰν εἶδους τινὸς δακτυλίων καλυπτόντων αὐτὰς καὶ δυναμένων νὰ συστέλλωνται καὶ νὰ διαστέλλωνται ὑπὸ τῶν δακτυλιδίων δὲ τούτων σφιγγόμεναι κατὰ τὸν λαιμόν αἱ πρὸς τὸν ἐγκέφαλον διευθυνόμεναι ἀρτηριαὶ ἐμποδίζουσιν ἂν ἀνέλθῃ μέχρις αὐτοῦ τὸ αἷμα, ἐνῶ ἀπ' ἑτέρου ὅσον ὑπάρχει εἰς αὐτὸν διὰ τῶν φλεβῶν ἀποσύρεται καὶ οὕτως ἀφίνει τὸν ἐγκέφαλον χωρὶς αἷμα, ἢτοι χλωμὸν καὶ συνεσταλμένον. Ἄμα τὸ αἷμα ἀποσυρθῇ ἀπ' αὐτοῦ τὸ κεντρικὸν τοῦτο ὄργανον παύει ἐργαζόμενον· τότε δὲ καὶ πάντα τὰ νεῦρα τὰ ὅποια ἔχουσι τὴν ἀρχὴν των ἀπ' αὐτοῦ πίπτουσιν εἰς ἀχρησίαν. Ἐπειδὴ δὲ ταῦτα εἶναι ἀκριβῶς ἐκεῖνα δι' ὧν ἐκτελοῦμεν τὰς θεληματικὰς κινήσεις, ἢτοι τὰς ἐξαντλούσας τὰς δυνάμεις τοῦ σώματος, διὰ τοῦτο καὶ πᾶσα τοιαύτη κίνησις παύει, τὸ δὲ σῶμα πίπτει εἰς νάρκωσιν ἕωσθ' αἱ μὴ παύουσαι λειτουργίαι, αἱ ἀνεξάρτηται ἀπὸ τὰ νεῦρα ταῦτα, ἐνισχύσωσι καὶ πάλιν αὐτὸ ὅποτε δὴ καὶ τὰ σφιγγόντα τὰς ἀρτηρίας δακτύλια ἀνοίγονται καὶ τὸ αἷμα ἀνέρχεται εἰς τὸν ἐγκέφαλον καὶ ἀποδιώκει τὸν ὕπνον. Πόσον θαυμαστὰ εἶναι τὰ ἔργα τοῦ ὑψίστου.

Ἐκ τῶν ὀλίγων τούτων ὁ νουεχὴς ἀναγνώστης δύναται νὰ συμπεράνη πολλὰ, ὡς λ. χ. ὅταν νύκτα τινὰ κακοκοιμηθῶμεν τὴν ἐπομένην ἡμέραν δὲν εἴμεθα ἐντελῶς καλά, ἐπειδὴ αἱ δυνάμεις τοῦ σώματος δὲν ἀναπληροῦνται ὅσον χρειάζεται· ὅταν κοπιᾶσωμεν πολὺ κοιμώμεθα βαθύτερον, καὶ πολλὰ ἄλλα τὰ ὅποια ἀφίνοντες μεταβαίνομεν εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι ὁ ὕπνος οὐδὲν ἄλλο εἶναι ἢ ἀπλῶς τῆς ἐργηγόρσεως ἔλλειψις, ὅπως σκότος εἶναι ἢ ἔλλειψις τοῦ φωτός.

Τοιοῦτος ὁ φυσικὸς ὕπνος κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ ὁποίου, ὅταν δὲν ἦναι βαθύς καὶ ἐν-

τελής (καὶ τότε ὁ ἐγκέφαλος δὲν εἶναι ἐντελῶς χλωμὸς καὶ συνεσταλμένος, ἀλλ' ἐν μέρει ἐργάζεται) ἐπειδὴ δὲν καταπαύη καὶ ἡ τοῦ φανταστικοῦ ἐργασία, ἀλλὰ μόνον μένει ἀχαλίνωτος ὑπὸ τῆς θελήσεως, βλέπομεν καὶ τὰ ὄνειρα τὰ τόσο ἀλλόκοτα καὶ παράξενα πολλάκις, ἐπὶ τῶν ὁποίων, μεθ' ὅσα ἐδημοσιεύσαμεν κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος, κρίνομεν περιττὸν νὰ ἐπανέλθωμεν.

Ἀλλὰ τὸ ὄνομα ὕπνος δὲν περιορίζεται μόνον εἰς τὸν γραφέντα, τὸν φυσικόν. Οἱ χριστιανοὶ ὕπνον ὀνομάζουσι καὶ τὸν κοινῶς λεγόμενον θάνατον, καὶ τὸν ὀνομάζουσιν οὕτω πρῶτον μὲν διότι δὲν θεωροῦσιν αὐτὸν ὡς καταστροφὴν τῆς ζωῆς ἀλλὰ μόνον ὡς ἀνάπαυαν, μετὰ τὴν ὁποῖαν πάλιν θὰ ἐξυπνήσωσι διὰ νὰ μὴ κοιμῶνται πλέον· καὶ δεύτερον διότι ὡς ὁ φυσικὸς ὕπνος οὕτω καὶ οὗτος καταπαύει τὰς λύπας καὶ τοὺς κόπους, τοὺς πόνους καὶ τὰ βάσανα τῆς παρουσίας πολυμόχλου ζωῆς. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ Παῦλος γράφων πρὸς τοὺς Κορινθίους, ἀφοῦ ἀναφέρει τοὺς μάρτυρας τῆς ἀναστάσεως τοῦ Χριστοῦ, λέγει «ἐξ ὧν οἱ πλείους μένουσιν ἕως ἄρτι, τινὲς δὲ καὶ ἐκοιμήθησαν.» (Α. Κεφ. ιε'. 6). Καὶ πρὸς Θεσσαλονικεῖς «οὐ θέλω ὑμᾶς ἀγνοεῖν, ἀδελφοί, περὶ τῶν κεκοιμημένων ἵνα μὴ λυπήσθε καθὼς καὶ οἱ λοιποὶ οἱ μὴ ἔχοντες ἐλπίδα». ὅπου πολλάκις ἐπαναλαμβάνει τὴν λέξιν (ἴδε πρὸς Θεσ. Α'. 8'. 13 —). Καὶ ὁ Ἰησοῦς δὲ ἀναγγέλων εἰς τοὺς δώδεκα τὸν θάνατον τοῦ Λαζάρου λέγει «ὁ Λάζαρος ὁ φίλος ἡμῶν κεκοιμήται ἀλλὰ πορεύομαι ἵνα ἐξυπνίσω αὐτόν.» (Εὐαγ. Ἰων. ια'. 11). Καὶ εἰς ὅλα δὲ τὰ συγγράμματα τῶν Προφητῶν καὶ τῶν Ἀποστόλων ἀναγινώσκομεν περὶ τῶν καλῶν ἀνθρώπων οὐχὶ ὅτι ἀπέθανον, ἀλλ' ὅτι ἐκοιμήθησαν καὶ ἐπομένως θὰ ἐξυπνηθῶσιν πάλιν· ἐνῶ οἱ μὴ ἅγιοι, ἢτοι οἱ κακοὶ καὶ ζῶντες ἐτι ὀνομάζονται νεκροί, ὡς μὴ ζῶντες τὴν πνευματικὴν ἐκείνην ζωὴν ἣτις οὐδέποτε παύει καὶ τὴν ὁποῖαν διὰ νὰ ἀποκτήσῃ τις πρέπει νὰ ἀναγεννηθῇ καὶ νὰ γίνῃ κτίσμα νέον, κατ' εἰκόνα θεοῦ, ὅστις εἶναι δίκαιος καὶ εὐσπλαγχνος, ἀληθὴς καὶ ἀγαθός, ἐνῶ αὐτοὶ εὐχαριστοῦνται εἰς τὴν ἀδικίαν, αὐτοὶ καταπιέζουσιν, αὐτοὶ ἀγαπῶσι τὸ ψεῦδος, αὐτοὶ χαίρουσιν εἰς τὴν ἀπάτην. Τοιαύτη καὶ ἡ Χριστιανικὴ σημασία τῆς λέξεως ὕπνος, σημασία εἰς τοὺς χριστιανοὺς ἐπίσης γλυκεία ἢ καὶ γλυκυτέ-

ρα τῆς τοῦ κοινοῦ μας καὶ φυσικοῦ ὕπνου. Ἐκτός τούτων συμβαίνει εἰς τὴν κοινὴν ὀμίλιαν, λέγοντες περὶ ἀνθρώπων τινῶν ὅτι «οἱ δεῖνα κοιμῶνται» νὰ ἐννοῶμεν ὅτι αὐτοὶ εὐρίσκονται εἰς σκότος, ἀγνοοῦσι τὰ διατρέχοντα, δὲν διακρίνουσι τὴν θέσιν των οὔτε τὴν τῶν περὶ αὐτοὺς τοιοῦτος χαρακτηρισμὸς τούτων φαίνεται μὲν πρόσφορος καὶ οὐχὶ ἀφύσικος, ἀλλ' εἶναι ἐν μέρει μόνον, καθότι οὐ μόνον τὰ καλὰ τοῦ φυσικοῦ ὕπνου δὲν ἔχει ὁ ὕπνος των, οὐ μόνον ὠφέλιμος δὲν εἶναι, ὡς ἐκεῖνος, ἀλλὰ καὶ βλαβερὸς καὶ εἰς ἐν μόνον πρὸς ἐκεῖνον ἁμοιάζει. Καθὼς δηλαδὴ ὁ κοινὸς ὕπνος μᾶς ἀρπάζει οὕτως εἰπεῖν ἀπὸ τοῦ πραγματικοῦ κόσμου καὶ μᾶς φέρει, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, εἰς κόσμους φαντασιώδης, μὴ ἀφίνων νὰ βλέπωμεν τοῦ εὐρισκόμεθα καὶ τί περὶ ἡμᾶς γίνεται, καθὼς ἐκεῖνος μᾶς ἀποκλείει ἀπὸ τοῦ πραγματικοῦ φωτός καὶ μᾶς ἀφίνει εἰς πραγματικὸν σκότος, τοιοῦτοτρόπως καὶ ἡ κατάστασις αὕτη, ἣν δυνάμεθα νὰ ὀνομάσωμεν ὕπνον πνευματικόν, κρατεῖ τὸν ἄνθρωπον μακρὰν τῆς ἀληθείας, ἥτοι εἰς σκότος πνευματικόν, πλανᾷ αὐτὸν δι' ὀδυνηρᾶς ἀπάτης. Καὶ εἰ μὲν ὁ πνευματικὸς οὗτος ὕπνος εἰναιβαθὺς, εἶναι ἐντελής, τότε μόνον κατὰ τὴν κατασκευὴν τοῦ σώματος καὶ τὴν κακίαν, ἥτις κατατρῶγει τὸν ἄνθρωπον, διαφέρει οὗτος ἀπὸ τὰ ἄλογα κτήνη· εἰδὲ καὶ δὲν εἶναι ἐντελής, τότε οἱ ὑπ' αὐτοῦ κατεχόμενοι πλανῶνται μὲ ὄνειρα, ὄνειρα ἀπατηλά, ἐκλαμβάνοντες τὸ ψεῦδος ἀντὶ τῆς ἀληθείας, ὡς ἐκ τοῦ ὁποίου δυνάμεθα νὰ τοὺς διακρίνωμεν. Τὰ ἀπατηλά των ταῦτα ὄνειρα εἶναι τόσο ποικίλα καὶ πολυπληθῆ ὥστε δὲν μᾶς ἐπιτρέπει ἡ θέσις οὔτε κἂν νὰ τὰ ἀπαριθμήσωμεν. Ἠλὴν καὶ πάλιν μικρὸν θὰ ἦτο τὸ κακὸν ἂν ὄρμαι ἀκάθεκτοι, ὄρμαι οὐχὶ φαντασιώδεις ἀλλὰ πραγματικαὶ δὲν ἀνεμιγνύοντο μὲ τὰ τοιαῦτά των ὄνειρα. Καθὼς εἰς τὸν κοινὸν ὕπνον συμβαίνει πολλάκις ὁ κοιμώμενος νὰ διψᾷ, καὶ διψῶν νὰ ὀνειρεύεται ὅτι εὐρίσκει ὕδωρ, φέρει αὐτὸ εἰς τὸ στόμα του, πίνει, ἀλλὰ ὅσον πίνει τόσο περισσότερο διψᾷ, καὶ μόνον ὅταν ἐξυπνήσῃ καὶ πῆ καταπαύει τὴν δίψαν του, τοιοῦτοτρόπως καὶ οἱ τὸν πνευματικὸν ὕπνον κοιμώμενοι, αἰσθάνονται πόθον διακαῆ, ὄρμην ἀκάθεκτον νὰ φθάσωσιν εἰς τὴν κατάστασιν ἐκείνην τὴν ὁποῖαν ὀνομάζουσιν εὐτυχίαν, ἐπειδὴ ὁ τοιοῦτος πόθος εἶναι ἔμφυτος εἰς πάντα ἄνθρωπον,

καὶ ὀνειρεύονται μέσα φαντασιώδη, δι' ὧν νομίζουσιν ὅτι φθάνουσιν· ἀλλ' ὅσον κοπιᾶζουσιν τόσο ἀθλιέστεροι καὶ ἐλεινότεροι καταντῶσιν. Ἡ δίψα αὕτη τοῖς ἐδόθη διὰ νὰ ἐξυπνήσωσι καὶ νὰ πῶσι τὸ ὕδωρ τῆς ζωῆς, τὸ ὁποῖον φέρει τὴν ἀναφαίρετον πλέον εὐδαιμονίαν, ἀλλ' αὐτοὶ προτιμῶσι νὰ μένωσι κοιμώμενοι καὶ ἄς πίνωσι τὸ αὐξάνον τὴν δίψαν φαντασιώδες ὕδωρ!

Ἐκαστος τῶν κοιμωμένων τὸν πνευματικὸν τοῦτον ὕπνον ἔχει καὶ ἰδίαν πορείαν, ἣν ἀτομικὸν του συμφέρον ὀνομάζει, ὡς καὶ πᾶς κοιμώμενος βλέπει καὶ τὸ ἰδικόν του ὄνειρον ὡς ἐκ τούτου δεοὶ τοιοῦτοι πλανῶνται εἰς χάος τι ἀδιέξοδον ἀνά πᾶν βῆμα σκοντάπτοντες ἀνά πᾶσαν στιγμὴν ἐρχόμενοι εἰς σύγκρουσιν πρὸς ἀλλήλους. Τὰ μόνα προσφιλή των εἶναι τὰ πάθη του ἐγώ τω ν. Δι' αὐτοὺς οὔτε πατήρ, οὔτε μήτηρ, οὔτε ἀδελφός, οὔτε φίλος εἶναι τι προσφιλέ· μόνα τὰ ὁποῖα βλέπουν με καλὸν ὄμμα, καὶ τοῦτο πρὸς ὦραν, εἶναι ὅσα κολακεύουσι τὰ κατέχοντα αὐτοὺς πάθη. Οὗτοι εἴτε ἱερεῖς εἶναι, εἴτε πλούσιοι, εἴτε ἔμποροι, εἴτε τεχνίται, ἢ ἐργατικοὶ οὐδὲν ἄλλο σκέπτονται ἢ πῶς νὰ ὑποσκελίσωσι τοὺς ἄλλους, τοὺς ὁποίους ἀδιακόπως ἐπιβουλεύονται, οὐδὲν ἄλλο πράττουσιν ἢ νὰ ἀπατῶσι πάντα ἐρχόμενον μετ' αὐτῶν εἰς συναλλαγὴν διότι τοῦτο νομίζουσιν ὅτι ἀπαιτεῖ τὸ ἀγαπητὸν αὐτῶν συμφέρον! Καὶ ἐν τούτοις φαντάζονται ὅτι ταῦτα θὰ τοὺς φέρωσι τὴν ποθουμένην εὐδαιμονίαν, διὰ τούτων θὰ καταντήσωσιν εὐτυχεῖς, ταῦτα νομίζουσι τὰ μόνα μέσα δι' ὧν ἐπιτυχᾶνεται ἡ μακαριότης! Ὅποια τύφλωσις!

Ἀλλ' ἄραγε δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ἀφυπνισθῶσιν οἱ τοιοῦτοι ὕπνον κοιμώμενοι; φοβούμεθα ὄχι. Ὁ κοιμώμενος σπανίως, σπανιώτατα εἰξεύρει ὅτι κοιμᾶται· ὅταν δὲ ὀνειρεύεται νομίζει ὅτι πραγματικῶς εὐρίσκειται εἰς τὸ μέρος ὅπου ὀνειρεύεται, ὅτι πραγματικῶς πράττει ὅσα κατ' ὄναρ βλέπει. Διὰ νὰ πεισθῇ ὅτι ὀνειρεύεται εἶναι ἀδύνατον· πρέπει νὰ ἀφυπνισθῇ καὶ τότε νὰ πεισθῇ ὅτι ὀνειρεύεται. Πόσον δὲ δυσαρεστεῖται κατὰ τοῦ ἀφυπνίζοντος πάντες γινώσκομεν. Τὸ αὐτὸ τοῦτο ἢ καὶ πολὺ χεῖρον συμβαίνει καὶ εἰς τοὺς τὸν πνευματικὸν ὕπνον κοιμωμένους. Τὸ δὲ δειότερον ἐκ τῶν ἀπατηλῶν ὀνείρων ὑφ' ἃ διατελοῦσιν εἶναι ἡ ἐπάρατος οἴησις, δι' ἧς νομίζουσιν ὅτι αὐτοὶ εἶναι ἡ λαμπὰς τῆς οἰκουμένης, ὅτι αὐτοὶ τό-

σον τῶν ἄλλων ἀνθρώπων ὑψηλότερον ἴστανται ὡς πάντα τὰ ἀλλαῖα τὸς φθονοῦσι διὰ τὰ σπανά των προτερήματα καὶ διὰ τὴν ἐξοχὸν καταγωγὴν των. Διὰ ταῦτα ὅστις ζητήσῃ νὰ τοὺς ἀφυπνήσῃ, ἐπειδὴ τοὺς ἀποσπᾷ ἀπὸ τὰ προσφιλή αὐτῶν ὄνειρα, ὑποπίπτει εἰς τὴν δυσμένειαν των, λέγεται ἐχθρὸς των, συκοφαντεῖται ὡς προδότης τῆς πατρίδος, ἐνῶ προδότης τῆς πατρίδος των εἶναι αὐτοὶ. Εἶναι λοιπὸν δυνατόν οἱ τοιοῦτοι νὰ ἀφυπνισθῶσιν; Εἰς ἡμᾶς τοῦλάχιστον φαίνεται ἀδύνατον. Καὶ ἐν τούτοις οὐδόλως ἀπελπιζόμεθα διότι «τὰ ἀδύνατα παρ' ἀνθρώποις δυνατὰ ἐστὶ παρὰ τῷ Θεῷ.»

ΠΕΡΙΕΡΓΟΣ ΕΟΡΤΗ ΕΝ ΓΕΡΜΑΝΙΑ

Ἐκ πάντων τῶν ὀνομάτων τῶν ἀπαντωμένων εἰς τὴν Γερμανικὴν ἱστορίαν τοῦ δεκάτου ἔκτου αἰῶνος, τὸ τοῦ Δ. Μαρτίνου Λουθήρου εἶναι τὸ ἐξοχώτερον τιμᾶται δὲ οὐ μόνον ἐν Γερμανίᾳ ἀλλὰ καὶ εἰς πολλὰς ἄλλας χώρας. Οἱ Γερμανοὶ δικαίως σεμνύνονται δι' αὐτὸν καὶ οὐδέποτε θέλουσι τὸν λησμονῆσαι. Καίτοι οὐχὶ τέλειος, ἦτο ὅμως μέγας ἀνὴρ. Τὸ ὄνομά του μέχρι σήμερον ἀντηγεῖ καὶ ἐν αὐτῷ τῷ Βατικανῷ, ὅπου πικρῶς μισεῖται, ἐνῶ ἐν Γερμανίᾳ πᾶν ὅ,τι ἐνθυμίζει εὐτὸ μετ' ἐπιμελείας συναγεται καὶ ἱερὸν θεωρεῖται.

Οὐ μακρὰν τοῦ Κοβούργου, πρὸς τὸ νοτιοανατολικὸν μέρος τοῦ Θουριγγιανοῦ δάσους ἐπὶ ὁδοῦ ἀρχαίας, ἣν ἐχάραξε Κάρολος ὁ μέγας, ὑπῆρχε ξενὼν πρὸς ἀναψυχὴν τῶν ὁδοιπόρων, οἵτινες διενυκτέρευον ἐκεῖ, φυλαττόμενοι ὑπὸ μικροῦ στρατιωτικοῦ ἀποσπάσματος. Ὁ ἀρχαῖος δρόμος σήμερον ἐνεκα τῶν σιδηροδρόμων σχεδὸν μένει ἔρημος καὶ τὸ ξενοδοχεῖον ἐκεῖνο ἀχρηστον, μόνον δὲ χωρίον τι, Ἰουδεμβάχη καλούμενον, δίδει τὸ ὄνομά του εἰς τὴν θέσιν. Πόσον ἀρχαῖον ἦτο τὸ ξενοδοχεῖον ἐκεῖνο εἰς ἡμᾶς εἶναι ἀγνωστον, λέγεται ὅμως ὅτι ὁ τελευταῖος κάτοχός του εἶχε κατὰ στοιχὸν περιέχον ὀνόματα ὁδοιπόρων ἐπισήμων, ὅσοι κατέλυσαν ἐκεῖ ἀπὸ τοῦ 1437 μέχρι τοῦ 1870· μετὰ δὲ τῶν ὀνομάτων τούτων, ὀνομάτων ἡγεμόνων, ἐλεκτόρων, δουκῶν καὶ ἐπισκόπων, ἦτο καὶ τὸ τοῦ δόκτορος Μ. Λουθήρου. Κατέλυσε δὲ ἐκεῖ ὁ Λουθερός κατὰ τέσσαρας διαφόρους περιστάσεις καὶ διὰ τοῦτο μᾶλλον ἢ διὰ πᾶν ἄλλο τὸ ξενοδοχεῖον τῆς Ἰουδεμβάχης διετηρεῖτο ὡς ἀξιοσημεῖον

τον. Ἰστάμενον ἐπὶ ὑψώματος, δύο χιλιάδας ποδῶν ὑπὲρ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς θαλάσσης, τὸ ταπεινὸν ξύλινον κτίριον δὲν ἠδύνατο νὰ κρυβῆ, δερόμενον ὅμως ὑπὸ τῶν καταιγίδων πέντε ἰσῶς αἰῶνων ἐσαπήθη, καὶ ἦτο ἀδύνατον ἐπὶ πλέον νὰ διατηρηθῇ. Ἠλὴν ἔμπορός τις τῆς Σοννεβέργης, ἄνθρωπος πλούσιος καὶ ἐπιθυμῶν νὰ το διατηρήσῃ ἀπεφάσισε νὰ τὸ ἀγοράσῃ καὶ νὰ τὸ ἀνεγείρῃ ἐκ νέου εἰς πλησιόχωρον θέσιν. Ἐκτελέσας τὴν ἀπόφασίν του ταυτην ὁ ἄνθρωπος οὗτος, ὅστις καλεῖται Φλάισμαν, ἐστόλησε τὸ νεόδμητον ξενοδοχεῖον μὲ ἐπιπλα ἀρχαῖα, ὅσα κατὰ τὴν δεκάτην ἔκτην ἑκατονταετηρίδα κατασκευάζοντο, καὶ προσέτι ἐσκέφθη νὰ τελέσῃ ἐορτὴν, πρὸς τιμὴν τοῦ Λουθήρου καὶ τοῦ ἔργου αὐτοῦ, καθ' ἣν πολλοὶ προσεκληθήσων. Ἡ ἐορτὴ αὕτη πράγματι ἐγένετο καὶ ὡς περιεργον καὶ διδακτικὴν περιγράφομεν αὐτὴν ἐνταῦθα.

Τὴν πρώτην Αὐγούστου κατὰ Λατίνους, ἡμέραν Σάββατον τὰ προσέορτια ἤρξαντο ἐπὶ τοῦ ὄρους Σχόενβεργ (ὠραῖον ὄρος) τὸ ὁποῖον ὑπέγκειται τῆς πόλεως Σοννεβέργης, ἐφ' οὗ καὶ κείται τὸ νέον κτίριον, τὸ εἰς τὸν Δ. Μαρτίνου Λουθήρου ἀφιερωθέν. Ἠρξαντο δὲ διὰ τῆς ὑποδοχῆς τοῦ μεγάλου Δουκὸς τοῦ Μαιεργεν, ὅστις ἦλθε νὰ τιμήσῃ τὴν ἐορτὴν. Τὴν αὐτὴν ἡμέραν ὁ τέκτων, ὁ ἀναγείρας τὸ κτίριον, παρεδωκεν εἰς τὸν νέον αὐτοῦ κύριον τὰ κλεῖθρα τοῦ οἴκου, εἰς τὴν θύραν τοῦ ὁποίου ἐφύλαττε φύλαξ φορῶν ἐνδύματα ὅσα πρὸ 330 ἐτῶν οἱ χωρικοὶ φύλακες ἔφερον καὶ κρατῶν ὄπλον τῆς ἐποχῆς ἐκείνης.

Τὴν κυριακὴν τὸ πρῶν ἤρξατο ἡ κυρίως ἐορτὴ. Ἐκατοντάδες λαοῦ συνέρρευσαν εἰς τὴν πλησιόχωρον Λουθηρανὴν ἐκκλησίαν, ὅπου ἐτελέσθη ἡ λειτουργία ἀκριβῶς ὅπως ἐγένετο εἰς τὰ μέρη τῆς Θουριγγίας πρὸ τῆς ἀναμορφώσεως τοῦ Λουθήρου, καὶ ὅπου πρᾶγματι ἡ φαντασία τῶν παρευρεθέντων μετεφέρθη εἰς τὴν 15ην ἑκατονταετηρίδα, ὅτε σχεδὸν τὰ πάντα ἐκάλυπτον ἡ εἰδωλολατρεία καὶ τὸ σκότος. Μετὰ τὴν λειτουργίαν ὅμως ἤρχισαν νὰ φάλλωσιν ὕμνους γερμανικοὺς τῆς ἀναμορφώσεως, ἐξ οὗ εφανη πόση ὑπάρχει διαφορὰ μετὰ τῆς κατὰ Λατίνους καὶ τῆς κατὰ Γερμανοὺς λατρείας.

Μετὰ τὸ γεῦμα ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ ὄρους ἤρξατο μεγάλη ἀγορὰ, ἀκριβῶς ὅπως αἱ ἀρχαῖαι περίφημοι ἀγοραὶ ἐτελοῦντο κατ' ἔτος εἰς Ἰουδεμβάχη. Πάντες οἱ συναθρισθέντες ἐ-

φόρου ἀρχαῖα φορέματα (τοῦ ἱ. αἰῶνος) δὲ μεταμφισμός ἦτο ἐντελής· σκηναὶ ἀνηγέρθησαν καὶ καλόγηροι διαφόρων ταγμάτων, ἀκριβῶς ἐνδεδυμένοι, ἐπώλουν συγχωροχάρτια τυπομένα πανομοιότυπως μὲ ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα ὁ Τέζελος καὶ οἱ ὅμοιοί του τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἐπώλουν. Ἀνθρωπὸς τις χονδρὸς, ἀγροῖκος καὶ φιλόνομος κατὰ τὸ φαινόμενον καὶ ἐνδεδυμένος μελανὸν Δομηνικανοῦ καλογήρου φόρεμα παρίστα αὐτὸν τὸν Τέζελον, καθήμενος εἰς σκηναίαν, ἔχοντα μέγαν κόκκινον σταυρὸν καὶ κιβώτιον ἐνώπιόν του. Ἐπὶ τοῦ κιβωτίου τοῦ ἦσαν ἐξωγραφισμένοι ἀμαρτωλοὶ κολαζόμενοι εἰς φλόγας καὶ ὑπὸ τὰς ζωγραφίας δύο στίχοι γερμανικοί.

Ἄμα μὲθ' αὐτῶν χεῖρ' ἐπέκειντο τοῦ κιβωτίου.

Ἐπὶ τὸν οὐρανὸν φεύγ' ἡ ψυχὴ ἐκ τοῦ καθαρτηρίου.

Ὁ Τέζελος τότε ἤρχισε φοβερὰν διδασχίαν, παριστῶν μὲ ζοφερώτατα χρώματα τὴν ἀμαρτίαν καὶ τὸ πῦρ τοῦ καθαρτηρίου καὶ παρακινῶν πάντας νὰ ἀγοράσωσι συγχωροχάρτια διὰ νὰ σωθῶσιν· οἱ παρευρισκόμενοι ἐσπεύδον ν' ἀγοράζωσι καὶ αὐτὸς συνήθροϊζε χρήματα. Οἱ μοναχοὶ, φέροντες γραμματῖα συγχωροχάρτιων, ἀκριβῶς ἀντιγεγραμμένα ἐκ τῶν παλαιῶν, ἐπώλουν αὐτὰ καὶ ἔπειμον τὰ χρήματα εἰς τὸν Τέζελον, ὅστις τὰ ἐρίπτει ἐν τὸς τοῦ κιβωτίου καὶ τὰ ἐκίνει νὰ ἠχῶσι, πίνων συνάμα ζυθὸν καὶ χειροιομῶν πρὸς τοὺς διαβάτας. Μεταξὺ τῶν συγχωροχάρτιων ἦτο καὶ ἓν ἐπιγραφόμενον γενικόν, πωλούμενον ἀντὶ πολλῶν χρημάτων καὶ ἰσχύον ἐφ' ὅλης τῆς ζωῆς τοῦ ἀγοραστοῦ· περιεῖχε δὲ τὰ ἐπόμενα.

«Δυνάμει τῆς ἀποστολικῆς ἐξουσίας τὴν ὅποιαν περιβάλλομαι σὲ λύω ἀπὸ πάντα τὰ ἐκκλησιαστικὰ ἐπιτίμια, τὰς καταδίκας καὶ τὰς ποινὰς τὰ ὅποια σοὶ ἔπρεπον· προσέτι σοὶ παρέχω πλήρη συγχώρησιν δι' ὅλας τὰς καταχρήσεις, τὰς ἀμαρτίας καὶ τὰ κακοῦργήματα εἰς τὰ ὅποια δυνάτον νὰ ὑπέπεσες, ὅσονδὴ ποτε μεγάλα καὶ αἰσχρὰ καὶ ἄν ἦναι, καὶ δι' οἰανδήποτε αἰτίαν, ἔστω καὶ δι' ὅσας ἐπιφυλάττεται ὁ ἀγιώτατος ἡμῶν Πατήρ, ὁ Πάπας. Ἐξαλείφω πᾶν ἔγκλημα κακίας, πᾶν σημεῖον αἰσχροσύνης, μὲ τὸ ὅποιον δυνάτον νὰ ἐστιγματίσθης. Σὲ ἐλευθερῶν πάσης ποινῆς, ἢν θὰ ὑφίστασο ἐν τῷ καθαρτηρίῳ. Σοὶ ἐπιτρέπω νὰ ἔγῃς πάλιν μέρος εἰς τὰς τελετὰς τῆς ἐκκλησίας. Σὲ ἐπαναφέρω εἰς τὴν συκοινωνίαν τῶν ἡγιασμένων καὶ σὲ φέρω πάλιν εἰς τὴν ἀθίαν καὶ ἀγνήν ἐκείνην κατάστασιν, εἰς ἣν εὐρίσκεισο κατὰ τὴν ὕψιν τοῦ βαπτίσματος. Ὡστε τὴν στιγμήν τοῦ θανάτου σου, ἢ θύρα δι' ἧς ὁ ἀμαρτωλὸς εἰσέρχεται εἰς τὸν τόπον τῶν βασάνων θὰ κλεισθῇ, ἐκείνη δὲ ἦτις φέρει

εἰς τὸν παράδεισον τῆς χάριτος θέλει εὐρεθῆ ἀνοικτὴ ἐνώπιόν σου. Καὶ ἂν δὲν ἀποθάνῃς ταχέως πάλιν ἡ χάρις αὕτη θὰ διαρκῇ μέχρι τέλους ζωῆς σου. Ἐν ὀνόματι τοῦ Ἁγίου Πατρὸς. Ἀμήν.

Ἐπογεγραμμένος

ΙΩΑΝ. ΤΕΖΕΛΟΣ Ἀποστολικὸς Πράκτωρ.»

Ἡ ἀγοραπωλησία τῶν συγχωροχάρτιων διήρκεσεν ἐπὶ δύο ὀλοκλήρους ὥρας, δέκα δὲ μοναχοὶ συνήθροισαν ἀρκετὰ χρήματα. Ἐνῶ ὁμως ἡ ἐργασία τῶν ἐτι διήρκει, ὁ δὲ Τέζελος ἦτο εἰς τὸ ὕψος του, ἀπρόοπτόν τι ἤλλαξε τὴν θέσιν τῶν πραγμάτων. Πολυάριθμα παιδία, ψάλλοντα ὕμνους μακρόθεν, ἤλκυσαν τὴν κοινὴν προσοχήν. Μυριάς ἀνθρώπων διέκοψε πάντα θόρυβον διὰ νὰ ἀκούσῃ ἤχος δὲ ἐρχομένων μακρόθεν ἐμιγνύετο μὲ τὰς φωνὰς τῶν παιδιῶν. Κήρυξ ἔφιππος παρουσιάσθη εἰς τὴν ἀγοράν, ἰσχυρὸν ἀπόσπασμα στρατιωτῶν ἠκολούθη, πάντες δὲ διηυθύνθησαν διὰ τοῦ πλήθους πρὸς τὸν οἶκον τοῦ Λουθήρου. Καὶ οὗτοι ἐπίσης ἦσαν ζῶσαι τοῦ παρελθόντος εἰκόνας μετ' αὐτοὺς ἤρχετο μεγάλη ἀνοικτὴ ἄμαξο, συρωμένη ὑπὸ εὐρώστων ἵππων, ἐξευγενῶν ὅπως παρὰ Γερμανοῖς κατὰ τὸν μεσαιῶνα· ἐν τῇ ἀμάξῃ ἐκάθηντο τέσσαρες ἄνδρες, ἐνδεδυμένοι μελανὰ μακρὰ φορέματα καὶ φέροντες σκούφους—ἦτοι ὁ Λουθήρος (ἀληθὴς αὐτοῦ εἰκὼν), ὁ Μελάγγθων, ὁ Ἰωῆστος Ἰωνᾶς καὶ ὁ Παλαιτίνος, καὶ διευθύνοντο πρὸς τὸν νεόδμητον ξενῶνα. Φθάσαντες κατέβησαν, εἶδον περίξ καὶ ἔδειξαν σημεῖα ὀργῆς κατὰ τῶν πωλούντων τὰ συγχωροχάρτια. Ἐνῶ δὲ πάντες εἶχον τὴν προσοχήν ἐστραμμένην πρὸς αὐτούς, οἱ στρατιῶται καὶ τινεὶ ἐκ τοῦ λαοῦ ἤρχισαν νὰ ἐρίζωσι πρὸς τοὺς καλογήρους, ἕως οὗ ὁ Τέζελος ἐνόησας τὸ ἐπικίνδυνον τῆς θέσεώς του ἤρπυσε τὸν σταυρὸν του, διέταξε τοὺς βοηθοὺς του νὰ πάρωσι τὸ κιβώτιον καὶ ἐτρέπη εἰς φυγὴν διὰ νὰ σωθῇ· οἱ στρατιῶται ἔτρεξαν παρευθὺς, ἐφθασαν τοὺς φεύγοντας καὶ ἀφοῦ τοὺς ἀφῆρσαν τὸ κιβώτιον τοὺς ἀφῆκαν νὰ κρυβῶσι.

Τόσον ἐρεθισμόν ἐπροξένησεν ἡ σκηναὶ αὐτῇ ὅσον καὶ ἂν ἦτο πραγματικὴ. Μετ' αὐτὴν ἠκολούθησεν ἄλλη. Ἡ ταραχὴ ἐξηκολούθει εἰσέτι καὶ ὁ Λουθήρος ἐξελθὼν εἰς τὸν ἐξόστην τῆς οἰκίας ἐθεώρει ἠσύχως τοὺς φεύγοντας καλογήρους. Τότε ὄλων οἱ ὀφθαλμοὶ ἐστράφησαν πρὸς αὐτὸν, αὐτὸς δὲ ἐφάνη ὅτι ἤθελε νὰ ὀμιλήσῃ. Λοιπὸν ἀκούουσιν. Ἡ ἡ-

χηρὰ καὶ εὐκρινὴς φωνὴ του ἀκούεται παρ' ὄλων. Ὁ ρήτωρ ἐκτελεῖ θαυμασίως τὸ μέρος του. Ἄνευ διακοπῆς ἢ διαταγμοῦ ἐκφωνεῖ λόγον, ὅστις λέγεται ὅτι συνετάχθη ὑφ' ἐνὸς τῶν ἀρίστων θεολόγων τῆς Γερμανίας, καὶ εἰς τὴν γλώσσαν καὶ εἰς τὸ ὕφος αὐτοῦ τοῦ Λουθήρου. Ὡς δεῖγμα φέρομεν τὸ ἐξῆς ἀπόσπασμα, τὸ ὁποῖον, ἀναφερόμενον εἰς τὰς σχέσεις τοῦ μεταρρυθμιστοῦ μὲ τὴν Θουριγγίαν, εἶναι θαυμασίως φυσικόν.

«Ἴδού ἐλευθερίας ἴσταμαι ἐνώπιόν σας· ἐδῶ εἰς τὴν ἄκραν τῆς προσφιλοῦς μοι Θουριγγίας, εἰς ταῦτα τὰ ὄρη, τὰ μὲ τὰς τρυφεράς, τὰς πρασίνας ἐλάτας, τὰ μὲ τὰς ἡγήρας φηγούς, μετὰ τῶν φιλανθρώπων καὶ φιλοξένων κατοίκων, τῶν ὁποίων ἡ καρδία πρέπει ἀληθῶς νὰ χαίρῃ. Ἐν ταῦθα ἡ καρδία εἶναι ἀνοικτὴ καὶ καθαρά ἢ διάνοια. Δὲν εἶμαι τέκνον τοῦ λαοῦ τούτου τῆς Θουριγγίας, ἀξήσαν εἰς τὴν δρόσον τῶν ὀρέων τῆς ἀνατραπῆς εἰς τὴν ἀρχαία τῆς πόλιν Ἀϊξενάχην καὶ παιδευθὲν τὰ θεολογικὰ ἀσκήματα καὶ τοὺς κόπους εἰς τὴν μοναστικὴν τῆς πόλιν Ἐρφούρτην; Ἡ παλαιὰ ἐκείνη Βαρτεβούργη, ἢ πρὸς δυσμὰς ἐκείνη, δὲν μοι ἔδωκεν ἄσυλον, ὅτε μὲ κατεδίωκον οἱ ἐχθροὶ μας; Δὲν βλέπω ἐν ταῦθα ἐνώπιόν μου, πρὸς νότον, τὸ ὑψηλὸν τοῦ Κοθούργου φρούριον, τὸ ὅποιον φαίνεται ἀνοίγον πρὸς ἐμὲ φιλοστόργους ἀμάλας, καὶ παρέχον μοι ἀσφαλὲς καταφύγιον ὅταν οἱ ἐχθροὶ μου θέλωσι νὰ μὲ καταδιώξωσι καὶ πάλιν; Δὲν ἔχω φίλους ἀγαπητοὺς καὶ πολλοὺς συστρατιώτας ἐδῶ εἰς τὰς χώρας τῆς Θουριγγίας; Δὲν εἶναι ἀληθῶς ὁ λαὸς τῆς Θουριγγίας εἰς ἐμὲ ἀφοσιωμένος, ἐν καθαρῷ ζήλω καὶ εὐσεβῇ πίστει, πεπεισμένος ὅτι τὸ ἀληθὲς φῶς ἔλαμψε καὶ διεσκόρπισε τὰ σκοτεινὰ ἔργα τοῦ Ἀντιχρίστου; Καὶ ἀκριβῶς ἐν ταῦθα, παρὰ τὰ ὄρη τῆς Βαμβέργης ὅπου ὁ μικρὸς Πάπας ἀκόμη μετέρχεται τὰ καλογηρικὰ του ἔργα, καὶ πέμπει τοὺς μνημόνας του καὶ τοὺς γόητάς του νὰ καταπίσωσι τὸν λαὸν μὲ τὰς ἀδελφότητάς του, μὲ τὰς προσευχὰς καὶ τὰ κομπολόγια τῶν, μὲ τὰ συγχωροχάρτια τῶν, ἐν ταῦθα εἶναι λαμπρὸν καὶ ἰσχυρὸν τῆς πίστεως φρούριον. Λοιπὸν ἐστὲ στερεοὶ καὶ ἀμετακίνητοι κατὰ τὴν θέλησιν, καὶ θέσατε καὶ σώματα καὶ κατάστασιν σας διὰ νὰ κρατηθῇ ὑψηλὰ τὸ Εὐαγγέλιον τῆς σωτηρίας.»

Τελειώνει δὲ ὁ λόγος μὲ φράσιν ἠτις πραγματικῶς ἀρμόζει εἰς τὴν σημερινὴν κατάστασιν. «Ναί, οἰοιδήποτε, ὅσον πολυπληθεῖς καὶ ἂν ἦναι οἱ ἐχθροὶ, τὸν ἀγρόν ὁ Θεὸς θέλει φυλάξει. Ἀμήν.» Τότε ὁ μεταρρυθμιστὴς στρέφει πρὸς τὰ παιδία, τὰ ὁποῖα ἦσαν περίξ αὐτοῦ καὶ τὰ ὁποῖα ἀρχίζουσι τὸν περίφημόν του ὕμνον·

Ἐχθρὸν, καὶ, φρούριον, εἶν' ὁ Θεὸς μας.

Ὁ ὕμνος ψάλλεται μὲ ἀμίμητον μεγαλο-

πρέπειαν καὶ ἅπαντες οἱ παρακείμενοι λόφοι ἀντηχοῦσι. Τέλος παύει καὶ μετ' αὐτοῦ τελειώνει καὶ ἡ ἐορτὴ!

Ἡ ΔΥΝΑΜΙΣ ΤΗΣ ΔΑΗΘΕΙΑΣ

Πόσον ὁ ἔρωσ τῆς ἀληθείας ὑψώνει τὸν ἄνθρωπον ὑπεράνω τῶν ἄλλων καὶ ἀποπλίζει πολλάκις καὶ αὐτὴν τὴν βίαν καὶ τὴν σκληρότητα φαίνεται ἐκ τοῦ ἐξῆς ἐπεισοδίου τῆς ἱστορίας τοῦ Ἀπτουλ Κοδέρ τοῦ Γιλάν. Ὁ φρόνιμος οὗτος ἀνατολίτης, ὅτε ἦτο παιδίον, εἶδεν ὄραμα νὰ μεταβῇ εἰς Βαγδάτην καὶ ἐκεῖ νὰ ἀφιερῶθῃ εἰς τὸν Θεόν. Διηγούμενος ὁ ἴδιος τὸ ὄραμα, συνεπεῖα τοῦ ὁποίου πρῶτον παρεκάλεσε τὴν μητέρα του νὰ τῷ ἐπιτρέψῃ τὴν ἀναχώρησιν, προσθέτει:

— Τῇ ἐφανέρωσα λοιπὸν ὅ,τι εἶδον, καὶ ἐκείνη ἔκλαιε· τότε ἐξάξασα ὀγδοήκοντα δηνάρια μοι εἶπεν ὅτι εἶχον ἀδελφὸν καὶ ἐπομένως τὸ ἥμισυ τῶν χρημάτων ἐκείνων μοι ἀνήκεν ὡς κληρονομία. Ἀφοῦ μοι τὸ ἔδωκε μὲ ἐβίασε νὰ τῇ δώσω καὶ ἐγὼ μίαν ὑπόσχεσιν· ὅτι δηλαδὴ οὐδέποτε θέλω εἰπεῖ ψεῦδος. Τῇ ὑπεσχέθη· ἐκείνη δὲ εὐλογήσατά με εἶπεν:

— Ἰπάγε, τέκνον μου, σὲ ἀφιερώνω εἰς τὸν Θεόν· δὲν θὰ συναντηθῶμεν πλέον μετὰ τῆς ἡμέρας τῆς κρίσεως.

Ἀνεχώρησα. Ἄμα ἐφθάσαμεν πλησίον τοῦ Χαμαδάρ ἢ συνοδεία μας προσεβλήθη ὑπὸ ἐξήκοντα ἵππέων, οἵτινες μᾶς συνέλαβον. Εἰς ἐξ αὐτῶν μὲ ἠρώτησε τί εἶχον μετ' ἐμοῦ.

— Τεσσαράκοντα δηνάρια, τῷ ἀπῆντησα, εἶναι ραμένα ὑπὸ τὰ ἐνδύματά μου.

Ὁ ἄνθρωπος ἐγέλασε, νομίζων βεβαίως ὅτι τὸν περιπαίζω.

— Τί ἔχεις ἐσύ; μὲ ἠρώτησε δεύτερος. Ἐδωκα τὴν αὐτὴν ἀπάντησιν.

Ὅτε ἐμοίραζον τὰ λάφυρα προσεβλήθη εἰς ὕψωμά τι ὅπου ὁ ἀρχηγὸς ἐκάθητο.

— Τί ἔχεις, ἐσύ μικρὲ, μαζύ σου, μὲ ἠρώτησεν.

— Εἶπον ἤδη εἰς τοὺς ἀνθρώπους σου, ἀπῆντησα, ὅτι ἔχω τεσσαράκοντα δηνάρια ραμένα εἰς τὰ φορέματά μου.

Διέταξε νὰ μὲ ἐρευνήσωσι καὶ εὗρον τὰ χρήματα.

— Καὶ πῶς γίνεται τοῦτο; μὲ ἠρώτησεν ὁ ἀρχηγὸς ἐκθαμβος, σὺ ὁ μικρὸς νὰ φανερώσῃς τόσον ταχέως ὅ,τι μετὰ τοσαύτης προσοχῆς ἦτο κεκρυμμένον;

— Διότι ἀπήντησα, δὲν θέλω ποτε παραβῆ τὴν ἐντολὴν τῆς μητρός μου. Τῇ ὑποσχέθην νὰ μὴ εἶπω ποτὲ ψεύματα.

— Παιδίον, ἀπήντησεν ὁ κλέπτης, σὺ εἰς τοιαύτην ἡλικίαν ἔχεις τοιοῦτον αἰσθημα διὰ τὸ πρὸς τὴν μητέρα σου χρέος, καὶ ἐγὼ ὁ προβεβηκώς εἶμαι ἀναίσθητος εἰς τὸ χρέος μου τὸ πρὸς τὸν θεόν; Δός μοι τὴν χεῖρά σου, παιδίον ἀθῶον, διὰ νὰ ὀρκισθῶ ἐπ' αὐτῆς ὅτι μετανοῶ.

Ἐπράξεν οὕτω. Οἱ ὀπαδοὶ τοῦ ὄλοι ἐμειναν ἐκπέπληγμένοι ἐνώπιον ταύτης τῆς σκηνῆς.

— Εἶσο ὁδηγός μας εἰς τὸν δρόμον τῆς κσκίας, εἶπον εἰς τὸν ἀρχηγόν των, τῶρα γίνου τοιοῦτος καὶ εἰς τὸν δρόμον τῆς ἀρετῆς. Ἀμέσως δὲ εἰς τὴν διαταγὴν του, ἀπέδωκαν εἰς ἕκαστον ὅ,τι εἶχον ἀφαιρέσει καὶ ὠρκίσθησαν ἐπὶ τῆς χειρὸς μου ἀμεταμέλητον μετάνοιαν.— Ἱστορία τῆς Περσίας.

Ο BONNETOS.

Πρό τινων ἐτῶν ἀπέθανεν εἰς τὴν πόλιν τοῦ Λυῶν ἄνθρωπος, ὃν ἐκλαυσεν ὅλη ἡ πόλις, θεωρήσασα κοινὸν δυστύχημα τὸν θάνατον τοῦ ἀνδρός. Ἦτο δὲ οὗτος ὁ Δόκτωρ Βοννέτος, ἐνάρετος καὶ πολυμαθὴς ἰατρός, ὅστις δὲν περιωρίζετο μόνον εἰς τὴν σπουδὴν τῶν σωμάτων καὶ τὴν θεραπείαν τῶν ἀσθενειῶν αὐτῶν, ἀλλ' ἐσπούδαζε καὶ τὰς ψυχὰς τῶν ἀσθενῶν του. Ὑπάρχουσι πολλὰ περιστατικά τοῦ βίου του, ἐκ τῶν ὁποίων φαίνεται κατὰ βάθος ὁ χαρακτήρ του, ἀλλὰ περιοριζόμεθα μόνον εἰς τὸ ἀκόλουθον.

Ἐσπέραν τινὰ ὁ Δ. Βοννέτος διερχόμενος μόνος διὰ παραμέρου τινὸς θέσεως περιεκυκλώθη ὑπὸ τριῶν ἀνθρώπων οἵτινες τῷ ἐζήτησαν ὅσα χρήματα εἶχεν, ἀπειλοῦντες νὰ τὸν θανατώσωσιν. «Ἄν δοκιμάσητε νὰ μοῦ ἀφαιρέσητε τὴν ζωὴν, τοῖς εἶπε, δὲν θὰ δυνηθῆτε νὰ προφυλάξητε τὴν ἰδικήν σας. Εἶμαι ὠπλισμένος ἐνῶ σεῖς δὲν εἶσθε· δύναμαι νὰ σὰς φονεύσω· δύναμαι νὰ σὰς καταγγείλω· εἰξεύρω τίνες εἶσθε. Ἀλλὰ οὔτε τὸ μὲν θὰ πράξω οὔτε τὸ ἄλλο, ἐπὶ μιᾷ συμφωνίᾳ ὅμως· αὔριον τὸ πρῶν νὰ ἔλθητε εἰς τὴν οἰκίαν μου. Σεῖς δὲν ἐπαγγέλεσθε ἐκ συνηθείας τὸ κακὸν ἔργον τὸ ὅποιον ἠρξίσατε, ὥστε εἶναι εὐκόλον νὰ τὸ παραιτήσητε. Αὔριον πάλιν ἐνταμονόμαθα πηγαίνετε τῶρα, ἀλλὰ μὴ λείψετε νὰ ἔλθητε.

Οἱ κακοῦργοι ἐννοήσαντες ὅτι πράγματι ἀνεγνωρίσθησαν κατετρόμαξαν· τὴν ἐπομένην λοιπὸν πρωίαν μετέβησαν εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ ἰατροῦ κατηφείς καὶ ἐντρομοί.

Ἄν σὰς καταγγείλω, εἶπεν ὁ Δόκτωρ, θὰ φυλακισθῆτε, θὰ καταδικασθῆτε καὶ ἀφοῦ θὰ ὑποστήτε τὴν ποινὴν σας θὰ τεθῆτε ὑπὸ ἀστυνομικὴν ἐπιτήρησιν. Λοιπὸν καλλίτερον νὰ τεθῆτε ὑπὸ τὴν ἰδικήν μου. Καθ' ἕκαστον μῆνα θὰ ἔρχεσθε νὰ με βλέπετε καὶ θὰ μοι διηγεῖσθε πῶς διήλθητε τὸν καιρὸν σας. Μὴ νομίσητε ὅτι θὰ με ἀπατήσητε. Πάντοτε θὰ σὰς ἐπιβλέπω. Συμφωνεῖται;

Οἱ ἄνθρωποι θεαίως ἐπροτίμησαν τὸ δεύτερον· ἐπὶ πολὺν λοιπὸν καιρὸν ἤρχοντο καὶ ἐλάμβανον ἐπιδοκιμασίας ἢ αὐστηροὺς ἐλέγχους τῶν πράξεών των. Κατὰ τὸ διάστημα ὅμως τοῦτο ἀφωσιώθησαν εἰς τὸν Δόκτορα· καὶ τέλος ἔφρασε καὶ ἡ ἡμέρα καθ' ἣν εἶπε πρὸς αὐτοὺς ταῦτα:

«Ἦδη σὰς ἀφίνω ἐλευθέρους· τῶρα εἶσθε τῆς ἐλευθερίας ἀξιοί· ἡ ἐπιτήρησίς μου κατέστη περιττή. Πλὴν δὲν ἐπιθυμῶ νὰ μὴ ἐπανεέλθητε πλέον· θέλω νὰ με ἐπισκέπησθε ὡς εἰλικρινεῖς μου φίλοι.»

ΤΡΕΙΣ ΑΡΜΟΝΙΑΙ

Γέρων τις ἱερεὺς, ὅστις ἐφαίνετο πολὺ εὐρωστος, ἐρωτηθεὶς ποτε πόθεν προήρχετο ἡ εὐρωστία του ἐκείνη, ἀπεκρίθη: «Εἰς τρία τινὰ, τὰ ὁποῖα καθ' ὅλην μου τὴν ζωὴν πολὺ ἐπρόσεχα, χρεωστῶ αὐτήν. Εἶναι δὲ ταῦτα 1ον πάντοτε ἡμῆν εἰς ἀρμονίαν με τὴν συνείδησίν μου. 2ον πάντοτε ἡμῆν εἰς ἀρμονίαν με τὴν σύζυγόν μου. 3ον πάντοτε ἡμῆν εἰς ἀρμονίαν με τὸν στόμαχόν μου.»

ΕΝΘΥΜΟΥ ΤΟΥΣ ΦΙΛΟΥΣ ΣΟΥ

Ὑπάρχει λογίον τι καθ' ὃ οὐδεὶς γινώσκει τὴν ἀξίαν τῶν καλῶν φίλων ἕως οὗ δὲ βιασθῆ νὰ ζήσῃ χωρὶς αὐτῶν. Καὶ ἐντούτοις πόσον συχνὰ οἱ ἄνθρωποι λησμονοῦσι τοὺς καλοὺς φίλους! φίλους, οὓς ἄλλοτε πολὺ ἐτίμων, οὓς ἄλλοτε ἠγάπων καὶ ἐσέβοντο! Ἄνθρωποι οἱ ὁποῖοι ἀρχίζουσι νὰ μεταβάλλωνται ὡς πρὸς τοὺς φίλους των γενικῶς βαθμιδῶν καθίστανται χειρότεροι, καὶ ὀλίγον καθ' ὀλίγον μετὰ ἔτη τόσον ἰδιοτελεῖς καταντῶσιν ὥστε με οὐδένα πλέον συμφωνοῦσι

καὶ με τὸ παραμικρὸν μαλώνουσι με πάντα ἄνθρωπον· καὶ τοῦτο διότι κολακεύουσι κακὴν τινα κλίσιν τῆς καρδίας των, ἥτις τοὺς καθιστᾷ ἀνικάνους νὰ φέρωνται φιλικῶς πρὸς ὁποιονδήποτε. Διὰ δὲ τοῦ τρόπου τούτου ὁ τοιοῦτος ἔστω βεβαίωτος ὅτι θέλει ἀπομακρύνει ὅλους του τοὺς φίλους καὶ ἐπιτέλους εὐρεθῆ μόνωτατος! Εἶναι λοιπὸν ὄχι μόνον δυστύχημα ἀλλὰ καὶ κακία τὸ νὰ μὴ ἐκτιμᾷ ὁ ἄνθρωπος τοὺς καλοὺς φίλους. Ὡστε ὅστις ἀρχίζει νὰ πίπτῃ εἰς τὸ κακὸν, τὸ ὁποῖον ἀνωτέρω περιεγράψαμεν, πρέπει με πάντα τρόπον νὰ προσπαθῆσῃ νὰ τὸ ἐκρίζωσῃ καὶ πάντοτε νὰ ἐνθυμῆται ὅτι οὐδεὶς γινώσκει τὴν ἀξίαν τῶν καλῶν φίλων ἕως οὗ δὲν βιασθῆ νὰ ζήσῃ μακρὰν αὐτῶν.

ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΑΙ

Ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐν Γαλλίᾳ καὶ τῶν ἐν ταῖς ὑπ' αὐτὴν χώραῖς βιβλιοπωλῶν εἶναι 5,674· τῶν τυπογραφείων εἶναι 1399, τῶν δὲ λιθογραφείων εἶναι 1624. Τὸ ἐν πέμπτον περίπου τῶν πρώτων, τὸ ἐν ὄγδοον τῶν δευτέρων καὶ τὸ ἐν τέταρτον τῶν τρίτων εὐρίσκονται εἰς Παρισίους. Ἐν Γαλλίᾳ ἐκδίδονται 2,303 περιοδικά, ἐκ τῶν ὁποίων 846 ἐν Παρισίοις.

Ὁ ἀριθμὸς τῶν ὑποβρυχίων τηλεγραφικῶν κάλων ἀνέρχεται εἰς 213, τὸ δὲ μήκος ὧν ὁμοῦ εἶναι 45,783 1/2 ἀγγλικῶν μιλίων.

Θεάτρα ἐν Εὐρώπῃ.

Ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐν Εὐρώπῃ θεάτρων ἀνέρχεται εἰς 1,507. Ἡ Ἰταλία, ἥτις κατοικεῖται ὑπὸ 26,000,000, διατηρεῖ 348 θεάτρα· ἡ Γαλλία, ἔχουσα 36,000,000 κατοίκων, ἔχει καὶ 337 θεάτρα· ἡ Ἰσπανία, μετὰ 16,000,000 τῆς, ἔχει θεάτρα 160. Καὶ ταῦτα τὰ Λατινικὰ λεγόμενα ἔθνη. Ἡ Γερμανικὴ αὐτοκρατορία, ἥς οἱ κάτοικοι ἀνέρχονται εἰς 41,000,000, ἔχει μόνον 190 θεάτρα· ἡ Αὐστρία, ἥτις ἀριθμεῖ ὅσους κατοίκους ἔχει καὶ ἡ Γαλλία, ἥτοι 36,000,000, ἔχει 152 θεάτρα· ἡ Ἀγγλία ἐξοδεύει διὰ 150 θεάτρα, ἐνῶ κατοικεῖται ὑπὸ 32,000,000· ἡ δὲ Ρωσσία, ἥς ὁ πληθυσμὸς ὑπερβαίνει τὰ 70,000,000, ἔχει μόνον 44 θεάτρα. Τὸ Βέλγιον, ἔχει 34 θεάτρα, ἡ Ὀλλανδία 23, ἡ Ἑλβετία 20, ἡ Πορτογαλλία 16, ἡ Σουηδία 10, ἡ Δανία 40,

ἡ Ἑλλάς 4, ἡ Τουρκία 4, ἡ Ρουμανία 3, ἡ Αἴγυπτος 3 καὶ ἡ Σουαβία 1. Οἱ ἀριθμοὶ οὗτοι δεικνύουσι καλῶς τὴν θεατρικὴν κλίσιν τῶν Λατινικῶν φυλῶν.

ΕΙΣ ΚΥΩΝ ΚΛΕΠΤΗΣ

Εἰς ἀπομεμακρυσμένον διαμέρισμα τῆς Σκωτίας οἱ γεωργοὶ ἐπὶ πολλὰ ἔτη ἔχοντο πρόβατα καὶ ἠπόρουσαν μὴ δυνάμενοι νὰ ἀνακαλύψωσι τὸν κλέπτην. Ἀφ' ἐσπέρας πρὶν ἀποσυρθῶσιν εἰς τὰ καταλύματά των, περιερχόμενοι τοὺς ἀγρούς ἠρίθμουν τὰ πρόβατά των, τὸ πρῶν ὅμως εὐρίσκον συχνὰ ὅτι ἐν ἡ δύο, τὰ καλλίτερα ἔλειπον. Ἄνθρωποι λοιπὸν τὴν νύκτα κρυπτόμενοι περιεφύλαττον, ἀλλὰ τὸν κλέπτην, οἰσοδήποτε καὶ ἂν ἦτο δὲν ἠδύναντο νὰ ἀκαλύψωσι· καθότι οὐδεὶς τοιοῦτος παρουσιάζετο καὶ οὐδὲ τὰ πρόβατα ἐχάνοντο· ἅμα ὅμως οἱ ἄνθρωποι δὲν ἐφύλαττον αἰ κλοπαὶ ἐπανελαμβάνοντο.

Ἐπὶ πολὺν καιρὸν αἱ ὑποψίαι ἐπιπτον ἐπὶ ἀνθρώπου, ὅστις ἐξῆ τρία περίπου μίλια μακρὰν καὶ ὅστις ἐπρομήθευε πρόβατα εἰς κρεοπώλην μακρυνοῦ τινος χωρίου. Ὁ ἄνθρωπος οὗτος ἐκτός τῆς καλύψεως του εἶχε καὶ μάνδραν εἰς παράμερόν τινα θέσιν, πλὴν οὐδεμίαν κατ' αὐτοῦ ὑπῆρχεν ἀπόδειξις.

Εἰς ἐκ τῶν πολὺ πασχόντων ἦτο ὁ Κ. Γ. ὅστις πολὺ προσεπάθησε διὰ ν' ἀνακαλύψῃ τὸν κλέπτην, ἀλλ' εἰς μάτην. Κυριακὴν τινα ὅμως συνέβη νὰ ἐξυπνήσῃ πολὺ πρῶν, κατὰ τὰς 3 1/2, καὶ ἐπειδὴ ἤρχιζε νὰ φέγγῃ, ἐσηκώθη ἐνεδύθη καὶ ἐξῆλθεν εἰς περίπατον. Διηυθύνθη, εἰς τὸ μέρος ὅπου ἦσαν τὰ πρόβατά του καὶ ὅτε ἔφρασε εἰς δάσος τι εἶδεν ἄνθρωπον συνοδευόμενον ὑπὸ κυνὸς καὶ ἀκολουθοῦντα μονοπάτιον φέρον πρὸς τὰ πρόβατα.

Εἰς τὴν θέαν τοῦ ἀνθρώπου ἐκείνου ὁ Κ. Γ. δὲν ἐμεινεν ἀδιάφορος, ἀλλὰ κρυβεῖς παρετήρει μετὰ προσοχῆς τὰ κινήματά του. Εἶδε λοιπὸν τὸν ἄνθρωπον, ὁ ὁποῖος ἦτο αὐτὸς ἐκεῖνος ἐφ' οὗ ἐπιπτον αἱ ὑποψίαι, νὰ στέκη ἀντικρὺ διαφόρων προβάτων καὶ νὰ τὰ παρατηρῇ καλᾶ· τὸ αὐτὸ ἐπραττε καὶ ὁ κύων, ὅστις ἀκολούθως ἔστρεφε καὶ ἐβλεπε τὸ πρόσωπον τοῦ κυρίου του μετὰ ἐκφρασιν γνωστήν. Ὁ γεωργὸς παρετήρησεν ὅτι τὰ παρατηρούμενα πρόβατα ἦσαν τὰ κάλλιστα τῆς ποιμνῆς.

Αἱ ὑποψίαι τοῦ ἐξηγέρθησαν ἀπεφάσισε λοιπὸν νὰ μὴ ἀναφέρῃ εἰς κανένα τίποτε, ἀλλὰ τὴν ἀκόλουθον νύκτα νὰ ἐπανέλθῃ καὶ παραφυλάξῃ. Ἐλθὼν πρὸς μεγάλην τοῦ ἐκπληξίν εἶδε τὸν κύνα νὰ πλησιάσῃ νὰ χωρίσῃ τὰ ἐκλεχθέντα πρόβατα καὶ νὰ σπρώξῃ αὐτὰ δι' ἐρήμου τινὸς δρόμου εἰς τὴν μάνδραν τοῦ κυρίου του.

Εἰδοποιηθείσης τῆς ἀρχῆς ὁ κύριος τοῦ κυνὸς συνελήφθη καὶ ἐδικάσθη· ὠμολόγησε δὲ ὅτι διὰ τοῦ τρόπου τοῦ ἐκείνου εἶχε κλέψει πολλὰ πρόβατα καὶ εἶπεν ὅτι ὁ σκύλος του ποτὲ δὲν ἐξήρχετο ὅταν ἦτο κίνδυνος ἀνακαλύψεως· καὶ μόνον ὅταν ἡ νύξ ἦτο ἠσυχωτάτη ἠκολούθει αὐτόν.

Τὸ δυστοχὲς ζῶον λοιπὸν ἔπεσε θῦμα τῶν κακῶν του ἔργων, διότι ἐθεωρήθη ἐπικίνδυνον νὰ ἀφεθῇ εἰς τὴν ζῶην τόσον ἐπιτήδιος κλεπτοκῶν.

ΤΑ ΜΥΡΑ ΚΑΙ Ο ΜΩΣΑΪΚΟΣ ΝΟΜΟΣ

Οἱ Ἑβραῖοι πρὶν ἢ καταβῶσιν εἰς Αἴγυπτον, διάγοντες βίον ποιμενικόν, ἔζων ζῶν ἁπλουστάτην καὶ ἐπομένως ἠγνόουν τὰ τῆς πολυτελείας ἀντικείμενα. Τὰ πλούτη των ἀπετέλουν ποιμνία πολυάριθμα. Ἡ ὑφαινομένη συνερχόμενοι πατριαρχικῶς ὑπὸ σκηναὶς καὶ ἐνεδύοντο ἐκ τῶν μαλλίων τῶν προβάτων, κλωθομένων καὶ ὑφαινομένων ὑπὸ τῶν ἰδίων των γυναικῶν.

Ὅτε ὁμως, καταβάντες εἰς Αἴγυπτον, διέτριψαν τὸσαῦτα ἔτη εἰς τὴν χώραν τῶν Φαραίων, οὔσαν τότε ἀρκετὰ πεπολιτισμένην, βαθμηδὸν συνείθησαν τὰς ἡδονὰς καὶ τὰς πολυτελείας ὑφ' ὧν οἱ κύριοι των περιεκυλοῦντο. Ἐπανελθόντες λοιπὸν εἰς τὴν χώραν των ἔφερον μεθ' ἑαυτῶν πάσας τὰς τέχνας, τὰς ὁποίας οἱ Αἰγύπτιοι ἐκαλλιέργουν καὶ θεβαίως δὲν ἐλησμονήσαν ἐκείνην ἥτις τόσον ἔθελγε τὴν αἰσθητικὴν φύσιν των, ἤτοι τὴν τέχνην τοῦ Μυρεψοῦ, ὡς ἀποκαλεῖ αὐτὴν ἡ Γραφή.

Ἡ Ἰουδαία ἦτο χώρα γόνιμος εἰς ἀνθή εὐώδη καὶ φυτὰ ἀρωματικά. Τὰ ὄρη τῆς Γαλααδ, τὰ ἐκτεινόμενα ἐκ τῆς σειρᾶς τοῦ Λιβάνου μέχρι πέραν τοῦ Ἰορδάνου, ἦσαν κεκαλυμμένα ἀπὸ ἀμυρίδας (1), δενδρόλια ἐξ ὧν ἐγένε-

(2) Ἡ ἀμυρίς κατέστη καθ' ὑπερβολὴν σπανία κατὰ τοὺς παρόντας χρόνους, τὸ δὲ ἐξ αὐτῆς παραγόμενον βάλ-

νετο τὸ βάλσαμον τῆς Ἰουδαίας ἢ βάλσαμον τῆς Γαλααδ, τὸ ὁποῖον ὑπερετιμάτο κατὰ τοὺς ἀρχαίους χρόνους. Εὐρίσκετο προσέτι, κατὰ τὸν Θεόφραστον καὶ τὸν Στράβωνα, πληθὺς ῥόδων καὶ δένδρων σμύρνης καὶ λιβάνου εἰς τὰς πεδιάδας τῆς Ἰεριχοῦς.

Ἄν κατὰ τοὺς ἀρχαιοτάτους χρόνους οἱ Ἑβραῖοι δὲν μετεχειρίζοντο τὰ ἀρώματα εἰς τὰς θρησκευτικὰς αὐτῶν τελετὰς, ἢ εἰς ἀτομικὰς χρήσεις, φαίνεται ὁμως ὅτι οἱ κάτοικοι τῆς Παλαιστίνης καὶ ἔδρεπον καὶ ἠμποροῦντο αὐτὰ· καθότι βλέπομεν τὸν Ἰωσήφ πωλούμενον ὑπὸ τῶν ἀδελφῶν του εἰς ὁδοιπόρους Ἰσμαηλίτας, ἐρχομένους ἐκ Γαλααδ, ὧν αἱ κάμηλοι ἐγεμον θυμιαμάτων καὶ ῥητινῆς καὶ στακτῆς. (Γέν. λζ'. 25.)

Μετὰ τὴν ἐξ Αἰγύπτου ἀπελευθέρωσιν μία ἐκ τῶν πολλῶν διαταγῶν ἃς ὁ Μωϋσῆς ἔλαβε παρὰ τοῦ Κυρίου, ἦτο νὰ κατασκευάσῃ θυσιαστήριον θυμιάματος, ἐπὶ τοῦ ὁποίου νὰ καίῃ αὐτὰ καὶ τοῦ ὁποίου τὸ ἀκριβὲς σχέδιον τῷ ἐδόθη. Ἐπρεπε δὲ νὰ ἦναι ἐξ ξύλου σιτιμ (2), κεκαλυμμένου ὀλοκλήρου ἐκ χρυσοῦ καθαροῦ, νὰ ἔχῃ σχῆμα τετράγωνον καὶ εἰς ἐκάστην γωνίαν ἓν κεράτιον καὶ νὰ ἦναι ἐφωδιασμένον με μολοῦς, ὅπως μεταφέρηται.

«Καὶ θέλει θυμιάζει ὁ Ἀαρὼν ἐπ' αὐτοῦ θυμιάμα εὐώδες καθ' ἐκάστην πρωίαν· ὅταν ἐτοιμάζῃ τοὺς λύχνους θέλει θυμιάζει ἐπ' αὐτοῦ. Καὶ ὅταν ἀνάπτῃ ὁ Ἀαρὼν τοὺς λύχνους θέλει θυμιάζει ἐπ' αὐτοῦ θυμιάμα παντοτεινὸν ἐνώπιον τοῦ Κυρίου εἰς τὰς γενεάς σας. Δὲν θέλετε προσφέρει ἐπ' αὐτοῦ ξένον θυμιάμα οὐδὲ ὀλοκαυτώματα, οὐδὲ προσφορὰν ἐξ ἀλφίτων, οὐδὲ θέλετε χύσει ἐπ' αὐτοῦ σπονδῆν. (ἐξοδ. λ'. 7—9)

Τὸ τετράγωνον σχῆμα τοῦ θυσιαστηρίου τούτου, μετὰ τῶν κερατίων εἰς τὰς γωνίας, φαίνεται μοναδικὸν εἰς τοὺς Ἑβραίους. Ἐν

σαμον τηρεῖται πρὸς χρῆσιν μόνον τοῦ Σουλτάνου. Συγγραφεῖς τινες ἠθέλησαν νὰ συμπεράνωσιν ὅτι οἱ ἀρωματικοὶ θησαυροὶ τῆς Ἰουδαίας πολλὰ ἐμεγαλοποιήθησαν ὑπὸ τῶν ἀρχαίων, ἀλλὰ δὲν πρέπει νὰ λησμονώμεν ὅτι τὰ δενδρόλια ταῦτα κατεστράφησαν ὑπὸ τῶν Τούρκων κατακτητῶν.

(2) Τὸ σιτιμ ἦτο ξύλον ἄσηπτον προερχόμενον κατὰ τὸν Ἀγ. Ἱερώνυμον ἐκ δένδρου τινὸς ὁμοιάζοντος πρὸς συκῆν ἀλλὰ πολὺ χονδροτέρου καὶ φουμένου ἐν Ἀραβίᾳ.

τούτοις εἰς τὰς ἀνασκαφὰς τῆς Ἡρακλείας εὐρέθη ζώνη παριστώσα βωμὸν τοῦ αὐτοῦ σχήματος, ὃν ὑποθέτουσιν Αἰγυπτιακὸν ὡς ἐκ τῶν ἰβίδων, οἵτινες τὸν περικυκλοῦσιν πλὴν εἶναι ἀληθὲς ὅτι τὸ πρόσωπον τὸ σκαλίξον τὸ πῦρ δὲν ἔχει τὴν κεφαλὴν ξυρισμένην, ὡς εἶχον αὐτὴν οἱ Αἰγύπτιοι, ἐξ οὗ δυνατὸν νὰ συμπεράνη τις, ὅτι εἶναι Ἑβραϊκόν. Ἐξ ἄλλου ὁμως οἱ Ἑβραῖοι οὐδέποτε ἔκαιον τὸ θυμιάμα ἐπὶ τοῦ βωμοῦ αὐτοῦ, ἀλλ' εἶχον θυμιατήρια, τὰ ὁποῖα ἐκράτουν εἰς τὴν χεῖρα ἢ ἔθετον ἐπὶ τοῦ θυσιαστηρίου. Ταῦτα τὰ θυμιατήρια ἦσαν στερεὰ, ὡς τὰ τῶν Αἰγυπτίων καὶ ἀπετελοῦντο ἐκ κυπέλλων, ἐχόντων καλύμματα τρυπημένα. Σχῆμα τῶν τοιούτων θυμιατηρίων φαίνεται ἐπὶ νομίσματος (σίκλου) Σίμονος τοῦ Μακαβαίου.

«Καὶ ἐλάλησε Κύριος πρὸς τὸν Μωϋσῆν λέγων· Λάβε εἰς σεαυτὸν ἐκλετὰ ἀρώματα, καθαρὰς σμύρνης πεντακοσίου σίκλους, καὶ εὐώδους καλάμου διακοσίου πενήκοντα, καὶ κασσίας πεντακοσίου, κατὰ τὸν σίκλον τοῦ ἁγίου, καὶ ἐλαίου ἐλαίας ἐν ἓν, καὶ θέλεις κάμει αὐτὸ ἐλαῖον ἁγίου χρίσματος, χρίσμα μυρεψικόν κατὰ τὴν τέχνην Μυρεψοῦ ἁγίου χριστήριον ἐλαῖον θέλει εἶσθε.» (αὐτόθι λ. 22—25.)

Τὸ ἐλαῖον τοῦτο ἐχρησίμευε ὅπως δι' αὐτοῦ χρίεται ἡ σκηνὴ τοῦ μαρτυρίου, ἡ κιβωτὸς τοῦ μυστηρίου, τὸ θυσιαστήριον τοῦ θυμιάματος, τὸ θυσιαστήριον τοῦ ὀλοκαυτώματος, ἢ ἐπτάφωτος λυχνία καὶ ὁ νιπτῆρ. (αὐτόθι 96—28.)

Δι' αὐτοῦ ἐχρίοντο ἐπίσης οἱ ἀρχιερεῖς, χυνομένου ἐπὶ τῆς κεφαλῆς των τοσοῦτου ὥστε νὰ ρέυσῃ μέχρι τοῦ πώγωνος αὐτῶν καὶ νὰ φθάσῃ μάλιστα μέχρι τοῦ φορέματός των. (ψαλ. ρλγ'. 2.) Οὕτως ὁ Ἀαρὼν καθιερώθη διὰ τοὺς βωμοὺς τοῦ Ὑψίστου, καὶ ἡ τιμὴ αὐτῆ ἐπανελαμβάνετο εἰς τοὺς ἀπογόνους του.

Καὶ οἱ βασιλεῖς προσέτι τῶν Ἑβραίων ἐχρίοντο, ἀλλ' ἀγνοεῖται ἂν ἡ τελετὴ ἐγίνετο διὰ τοῦ ἱεροῦ ἐλαίου ἢ δι' ἐλαίου ἁπλοῦ. Πολλοὶ ραββῖνοι ὑποστηρίζουσιν ὅτι οἱ βασιλεῖς οἱ ἐκ τῆς οἰκογενείας τοῦ Δαβὶδ ἐχρίοντο διὰ τοῦ ἱεροῦ ἐλαίου ἀλλὰ ἡ γνώμη των δὲν φαίνεται συμφωνοῦσα μετὰ τὰς διαταγὰς τῆς Ἐξόδου (μ. 13—16) ὅπου μόνον διὰ τὸν Ἀαρὼν καὶ τοὺς ἀπογόνους του ἐπιτρέπεται τὸ διὰ τοῦ ἱεροῦ ἐλαίου χρίσμα.

Ἡ Γραφὴ μᾶς παρέχει μὲν τὴν συνταγὴν τοῦ ἀρωματικοῦ τούτου ἐλαίου ἀλλὰ δὲν μᾶς λέγει καὶ τὸν τρόπον δι' οὗ ἐγίνετο· φαίνεται δὲ δύσκολον νὰ ἐννοήσωμεν πῶς τὸ ἐλαῖον ἠδύνατο νὰ κρατῆ ἐν διαλύσει τόσας στερεὰς ὕλας. Τὸ ὀλικὸν βάρος τῶν ἀρωμάτων χίλιοι πεντακόσιοι σίκλοι, ἀντιστοιχεῖ μὲ ὑπὲρ τὰς δεκαπέντε ὀκάδας ἐνῶ τὸ ἐλαῖον ἦτο περίπου πέντε λιτρῶν· ὥστε τὸ σύνθετον τοῦτο ὀά ἦτο πολὺ πυκνόν. Μαιμωνίδης, ὁ σοφὸς ραββῖνος τῆς Κορδόβης, ὅστις ἐξῆ τὸν δωδέκατον αἰῶνα, λέγει ὅτι ἀφοῦ ἐκοπάνιζον τὰς ἀρωματικὰς οὐσίας, ἔβραζον αὐτὰς χωριστὰ εἰς ὕδωρ καὶ οὕτως ἔκαμαν ἀφεψύματα, τὰ ὁποῖα ἔβραζον ἀκολούθως ὅλα μαζὺ μετὰ τοῦ ἐλαίου, ἕως οὗ ἐξητμίζετο ὅλον τὸ ὕδωρ.

Ἐν τῷ αὐτῷ κεφαλαίῳ τῆς Ἐξόδου ἀπαντῶμεν πῶς κατασκευάζετο ἐπίσης τὸ ἱερὸν θυμιάμα (ἔδαφ. 34—35).

«Καὶ εἶπε Κύριος πρὸς τὸν Μωϋσῆν· Λάβε εἰς σεαυτὸν εὐώδη ἀρώματα, στακτῆν, καὶ ὄνυχα, καὶ χαλβάνην, ταῦτα τὰ εὐώδη ἀρώματα μετὰ καθαροῦ λιβάνου, ἴσου βάρους θέλει εἶσθε ἕκαστον. Καὶ θέλεις κάμει τοῦτο θυμιάμα, σύνθεσιν κατὰ τὴν τέχνην τοῦ μυρεψοῦ, μεμιγμένον, καθαρὸν, ἁγίον.»

Ἐκ τοῦ ἀκολούθου κεφαλαίου μανθάνομεν ὅτι ὁ Βεσσελιήλ υἱὸς τοῦ Οὐρὶ καὶ ὁ Ἐλιάβ υἱὸς τοῦ Ἀρχισαμάχ, ἄνθρωποι «πλήρεις πνεύματος θείου, σφίαις, καὶ συνέσεως, καὶ ἐπιστήμης, καὶ πάσης καλλιτεχνίας,» ἐπεφορτίσθησαν καὶ τὴν κατασκευὴν τοῦ θυμιάματος τούτου καὶ ἀνεδείχθησαν οὕτω οἱ πρῶτοι μυρεψοὶ τῶν Ἑβραίων.

Ὀλίγα ἀντικείμενα ἐπέσυρον τὰς εἰρένας τῶν σχολιαστῶν τῆς Γραφῆς ὅσον τὰ ἀρώματα ἐξ ὧν ἀπετελεῖτο τὸ ἱερὸν θυμιάμα.

Στακτῆ, δι' ἧς μεταφράζεται ἡ ἑβραϊκὴ λέξις νατάφ, καὶ εἰς τὰς δύο γλωσσὰς σημαίνει οὐσίαν ἥτις κατὰ σταλαγμοὺς πίπτει· ὑπέθεσαν λοιπὸν, ὅτι δι' αὐτῆς σημαίνεται ὁ στόραξ ἢ τὸ ὀποβάλαμον. Ὁ Γεσσένιος τὴν μεταφράζει διὰ τοῦ «κόμι εὐώδες.» Ὁ καθηγητῆς Λη ἀξιοῖ ὅτι ἦτο σμύρνα καὶ ὁ Ροσεμύλλερ, παράγων τὴν λέξιν στακτῆ ἐκ τοῦ σταζεῖν, διὸ λέγει, λέγει ὅτι ἦτο ἐξάμισμα τῆς σμύρνης καὶ τοῦ κινναμώμου. Ἡ γνώμη αὕτη μᾶς φαίνεται πολὺ βεβιασμένη καθότι ὡς ρευστὸν ἐλαῖον τοιοῦτο ἠθελε καταστρέφει τὴν στερεὰν τοῦ θυμιάματος μορ-

φήν. Καὶ οἱ Λατῖνοι συγγραφεῖς ἐπίσης ὁμιλοῦσι περὶ τῆς στακτῆς, ἕκαστος δὲ ἐξηγεῖ αὐτὴν καὶ ἰδιαιτέρως. Ὁ Πλίνιος θέλει αὐτὴν ὡς ἐκκρῖσιν φυσικὴν σμυρνοδένδρου πρὶν ἢ χαραχθῆ αὐτό. ὁ Διοσκορίδης ἀξιοῖ ὅτι ἦτο μίγμα σμύρνης καὶ ὀριγάνου.

Ὁ ὄνυξ ἐκίνησε μᾶλλον ἢ ἡ στακτὴ τὰς ἐρεῦνας τῶν πολυμαθῶν. Ὁ Γέδδης καὶ Βουθρόυδ τὸν λέγουσιν βδέλλιον (1) ὁ Βοχάρδος φέρει μυρίους λόγους διὰ ν' ἀποδείξῃ ὅτι ἦτο λάβδανον (2) ἢ μαστίχη, ἣτις ἀκόμη εἶναι εἰς πολλὴν χρῆσιν καθ' ὅλην τὴν Ἀνατολήν. Ὁ Μαιμονίδης τὸν λέγει ὄνυχα ζώου τινός, καὶ ὁ Ἰαρχῆς ρίζαν φυτοῦ. Ἐν τούτοις κατὰ τὴν μᾶλλον πιθανοτέραν γνώμην ὁ ὄνυξ φαίνεται ὄστρακον ἰχθύος τινός εὐρισκομένου εἰς τὰ ρηχὰ τῆς Ἰνδικῆς, καὶ χρεωστοῦντος τὴν ὄσμην του εἰς τὸν νάρδον, ἐξ οὗ τρέφεται ὁ ἰχθύς ἐκεῖνος ἀπαντᾶτο προσέτι εἰς τὴν Ἐρυθρὰν θάλασσαν, ἐξ ἧς τὸν ἠλίευσον οἱ Ἑβραῖοι. Τὸ λευκὸν καὶ διαφανές ὄστρακον, τὸ περιέχον τὸ ἄρωμα ὁμοίαζε μὲ ὄνυχα ἀνθρώπου δι' ὃ καὶ ὠνομάσθη ὄνυξ.

Τὸ Γάλβανον, ἑβραϊστὶ χελβνὰ, σημαίνει ἀλειφωδές τι καὶ ἀναφέρεται βεβραῖως εἰς τι βάλσαμον. Ὁ ἐπίσκοπος Πατρίχιος λέγει ὅτι τὸ ἐν λόγῳ Γάλβανον ἦτο εἶδος ἀρίστης ποιότητος, ἣτις ἀπηντᾶτο ἐν Συρίᾳ ἐπὶ τοῦ ὄρους Ἀμώμου καὶ τὸ ὅποιον πολὺ διέφερον ἀπὸ τὸ κοινὸν γάλβανον, τὸ ὅποιον ἐν τῇ λατρικῇ μεταχειρίζονται καὶ τοῦ ὁποίου ἡ ὄσμη δὲν εἶναι εὐώδης.

Τὸ ἱερὸν τοῦτο θυμίαμα ἦτο προωρισμένον μόνον διὰ τὴν θείαν λατρείαν καὶ ἀπηγορεύετο ρητῶς εἰς τοὺς Ἰσραηλίτας νὰ κατασκευάζωσι διὰ χρήσεις ἰδιοδικάς. «Κατὰ δὲ τὴν σύνθεσιν τοῦ θυμιάματος τούτου, τὸ ὅποιον θέλεις κάμει, σεις δὲν θέλετε κάμει εἰς ἑαυτούς· ἅγιον θέλει εἶσθε εἰς σὲ διὰ τὸν Κύριον, ὅστις κάμει ὅμοιον αὐτοῦ, διὰ νὰ μυρίζηται αὐτό, θέλει ἐξολοθρευθῆ ἐκ τοῦ λαοῦ αὐτοῦ.» (Ἐξ. λ. 37).

Οἱ ἱερεῖς προσέφερόν τὸ θυμίαμα τοῦτο πρῶτ' καὶ ἑσπέρας μεταχειριζόμενοι θυμιατήρια, οὗτα περιεγράψαμεν. Τὴν ἡμέραν τοῦ ἐξίλασμοῦ ὁ ἀρχιερεὺς εἰσῆρχετο εἰς τὸ ἅγιον τῶν ἁγίων κρατῶν ἐν τῇ μιᾷ χειρὶ τὸ θυμία-

μα ἔτοιμον ἐντὸς κοχλιαρίου καὶ ἐν τῇ ἄλλῃ τὸ θυμιατήριον ἀνημμένον. Ἐχρεώσται δὲ νὰ ρίψῃ τὸ θυμίαμα ἐπὶ τοῦ πυρὸς ἅμα εἰσῆρχετο ἵνα ὁ ἀνερχόμενος καπνὸς κρύψῃ ἀπὸ τὰ βλέμματά του τὴν κιβωτὸν τῆς διαθήκης.

Πλὴν οἱ Ἑβραῖοι μεθ' ὅλας τὰς μεγάλας εὐεργεσίας τὰς ὁποίας ἔλαβον καὶ μετὰ τὰς ρητὰς ἐντολάς, δὲν ἐλάτρευον πάντοτε τὸν ἀληθῆ Θεόν· προσέφερον θυμίαμα καὶ εἰς τὸν χρυσοῦν μόσχον καὶ εἰς ἄλλα εἰδῶλα, ὁποῖα ἦσαν τὰ λεγόμενα Τεραφεῖμ, εἶδη Θεῶν ἐφεστῖω, τοὺς ὁποίους εἶχον εἰς τὰς οἰκίας των διὰ νὰ τοῖς φέρωσιν εὐτυχίαν καὶ διὰ νὰ τοῖς φανερῶσιν ἐν ἀνάγκῃ τὰ μέλλοντα. Κατὰ τὸν Ραββῖνον Ἐλιέζερ τὰ Τεραφεῖμ ταῦτα κατεσκευάζοντο ὡς ἐξῆς. Ἦνοιγον τὴν κεφαλὴν τέκνου πρωτοτόκου τὴν ὁποίαν ἐπλήρουν ἐξ ἐλαίου καὶ ἄλατος, ἔθετον ὑπὸ τὴν γλῶσσάν του πλάκα χρυσοῦν, ἐφ' ἧς ἦτο χαραγμένον τὸ ὄνομα πνεύματος ἀκαθάρτου, καὶ τὸ ἔστενον ἐντὸς θηρίδος, ἀνάπτοντες ἐνώπιόν του κανδύλας καὶ καίοντες θυμίαμα.

Αἱ βαρεῖαι ποιναί, αἵτινες ὑπεβάλλοντο εἰς τὸν ποιῶντα ἰδιωτικὴν χρῆσιν τοῦ ἱεροῦ θυμιάματος δεικνύουσιν ὅτι οἱ Ἑβραῖοι εἶχον εἰς μεγάλην τιμὴν τὰ ἀρώματα. Εἶχον δὲ λάβει ἀπὸ τοὺς Αἰγυπτίους, ὡς καὶ προηγουμένως εἵπωμεν, τὰς λεπτότητας πολιτισμοῦ προκχωρημένου, καὶ ἐκτὸς ἄλλων τοὺς βαπτισμούς καὶ τὰ μυρώματα, τὰ ὁποῖα ἡ θερμότης τοῦ κλίματός των καθίστα ἔτι μᾶλλον ἡδονικά.

Τὰ ἀρώματα ἐχρησίμευον προσέτι εἰς τὸν καθαρισμὸν τῶν γυναικῶν, ὅστις διήρκει ἐπὶ ἐν ἔτος «ἐξ μῆνας περιηλείφοντο μὲ ἔλαιον σμύρνινον καὶ ἐξ μῆνας μὲ ἀρώματα καὶ μὲ ἄλλα καθαρῖστικά τῶν γυναικῶν.» (Ἐσθ. β'. 12.) Οὕτως ἡ Ἐσθῆρ προητοιμάσθη διὰ νὰ παρουσιασθῆ ἐνώπιον τοῦ βασιλέως Ἀσσουήρου «καὶ εὗρε χάριν καὶ ἔλεον ἐνώπιον αὐτοῦ ὑπὲρ πάσας τὰς παρθένους.» (Ἐσθ. β'. 17)

Βλέπομεν προσέτι τὴν Ρούθ ἀλειφομένην μύρα διὰ νὰ ἀρέσῃ εἰς τὸν Βοδζ καὶ τὴν Ἰουδίθ καταφεύγουσαν εἰς τὰ αὐτὰ μέσα διὰ νὰ μεθύσῃ μὲ τὰ κάλη της τὸν Ὀλοφέρνην καὶ οὕτω νὰ ἐλευθερώσῃ ἀπὸ τὴν τυραννίαν του τὴν πατρίδα της. Ἀλείφεται μὲ μύρα πολύτιμα, πλέκει τὴν κόμην της, σκουφόνεται πλουσίως καὶ ἀλλάειζ τὸ ἔνδυμα τῆς χηρείας της μὲ τὸ ἔνδυμα τῆς χαρᾶς της (Ἰουδ. ἰ. 4.)

(1) Ἡ ρητίνη ἐκκρῖνομένη ἐκ τοῦ βαλσαμοδένδρου κουμόλ.

(2) Ρητίνη τοῦ Κριτικοῦ Κίστου.